İŞKUR

2017

SAMSUN

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

SAMSUN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

2017

YAZARLAR

Rifat YILDIZ

Mehmet ÖZTÜRK

SUNUŞ

Ulusal İstihdam Stratejisi doğrultusunda Cumhuriyetimizin 100 üncü yılında işsizliği %5 seviyesine düşürmek amacına ulaşmak ve Stratejik Planımızdaki "Değişim ve yeniliklere uyum sağlayarak, hizmet kalitesi ve çeşitliliği ile işsizlikle mücadelede etkin rol oynayan, işgücü piyasasında öncü ve belirleyici bir kamu istihdam kurumu olmak" vizyonunu gerçekleştirmek için hedefler belirlemek ve hedeflerle yönetim anlayışı içinde hareket etmek, kamu istihdam kurumları açısından önemli bir unsurdur.

İŞKUR, ülkemizdeki istihdam sürecini daha etkin yürütebilmek ve etkili istihdam politikalarının ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, istihdam verimliliği artıran kurumları sayesinde faaliyetlerinin kapsamını genişletmiş ve milyonları aşan işsizin kendi ekmeğini kazanmasına vesile olmuştur.

Bu doğrultuda istihdam politikalarının etkinliği işgücü piyasasının durumunun ve işgücü piyasası aktörlerinin taleplerinin detaylı bir şekilde tespitine ve analizine bağlı bulunmaktadır. Bu amaçla İŞKUR 2007 yılından itibaren ulusal ve yerel düzeyde işgücü piyasasının taleplerini tespit etmek amacıyla işgücü piyasası araştırmaları yapmaktadır. Araştırma sonuçlarına bağlı olarak kamu istihdam hizmetleri yönlendirilmekte, aktif işgücü piyasası politikalarının etkin ve ihtiyaca uygun olması sağlanmaya çalışılmaktadır.

Osman KAYMAK

Samsun Valisi

ÖNSÖZ

Türkiye'de istihdam ve işsizlik terimlerini, tarihsel çerçevede ve günün konjonktüründe incelediğimizde, karşımıza bazı olumsuz tablolar çıkmaktadır. Bu temel sorunu, çalışma çağına gelen yoğun ölçüde genç nüfusa yönelik yeni iş sahalarının oluşturulamaması, işveren talep ve beklentileri ile mevcut işgücünün nitelikleri ile uyuşmaması ve etkin eşleştirme tekniklerinin kullanılamaması gerçekleri ile açıklanabilir.

İşgücü piyasasının verimli bir yapıya sahip olması ve dolaylı olarak ülkemizde katma değerli üretim sürecine geçilebilmesi için insan kaynağı altyapısı oluşturulmasında büyük önem arz etmektedir. Ekonomik büyümenin sürdürülebilir kılınmasının; sanayi ve hizmetler sektörlerinin toplam hasıladaki payının, toplam istihdamın içinde yüksek verimliliğe sahip istihdam oranının ve toplam üretim içerisinde yüksek katma değerli ürünlerin payının artmasına dayalı olduğu, iktisat tarihinde de kendine yer bulmuş bir gerçektir.

İstihdamın genel yapısı incelendiğinde, ilk göze çarpan ayrıntı cinsiyet farklılığıdır. 29 Milyon dolayındaki istihdamın, yaklaşık 20 milyonunu erkekler, 9 milyonunu ise kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların işgücüne katılım oranı, %34 seviyelerindedir. 20 Milyon kadın, çalışma çağında olmasına rağmen tercihlerini işgücüne katılmama yönünde kullanmaktadır. İstihdamın içerisinde erkeklerin oranı, %70 dolaylarında seyretmektedir.

Aktif bir işgücü piyasasının oluşabilmesi, işgücü arz ve talebinin temel niteliklerinin incelenip bunlara uygun önlemlerin zamanında alınmasına bağlıdır. Gelişmekte olan ülkelerde yüksek işsizlik oranlarına rağmen özellikle kısa dönemli işgücü talebinin hep yüksek olduğu da sık sık ifade edilmektedir. Birçok ülkede işgücü fazlalığı olmasına rağmen, talep edilen işgücünün nitelikleri ile işgücü arzının nitelikleri (meslek, eğitim, beceri vb.) arasında uyumsuzluk bulunması ve etkin eşleştirme eksikliği gibi nedenlerle işgücü açığı karşılanamamaktadır. Açık işlerin zamanında doldurulamamasının başlıca nedenleri işgücünün mobilitesinin yetersizliği, işverenin talep ettiği nitelik ve ücrette elemanların olmayışı, bazı mesleklerde çalışma ortamı ve ücretin adaylarca beğenilmemesi, işverenlerin talep ettikleri işgücüne işin gereklerine uygun ekonomik ve sosyal koşulları sunmaması olarak sıralanabilir. İşgücünün mesleki bilgi ve beceri açısından kalifiye olmaması bu sorunu daha da derinleştirmektedir.

Çalışma kapsamında 2017 yılı 3 Nisan – 5 Mayıs tarihleri arasında Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile 1.029 işyeri için veri derlenmiştir. Bu vesileyle İşgücü Piyasası Araştırması'nın tüm kullanıcılara faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Haşim MEYDAN

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ iii
ÖNSÖZ iv
İÇİNDEKİLER iii
TABLOLAR LİSTESİ iv
ŞEKİLLER LİSTESİ v
KISALTMALAR vi
YÖNETİCİ ÖZETİ vii
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 2
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ 2
İŞKUR GÖSTERGELERİ 2
Başvuru 2
Kayıtlı İşsiz 3
Açık İşler 5
İşe Yerleştirmeler 7
Aktif İşgücü Programları 8
İşsizlik Ödeneği 132
İKİNCİ BÖLÜM 155
İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 155
İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 16
İşyeri Verileri 167
Mevcut İstihdam 266
AÇIK İŞLER 300
TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER 477
GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ 544
SONUÇ 58
EKLER 655
EK 1: 2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 655
EK 2: TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ 73

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016) 3
Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016) 5
Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016)....6
Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2015) 8
Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016) 9
Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 10
Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016) 10
Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı 11
Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)....12
Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016) 12
Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016) 13
Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016) 144
Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı 177
Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 24
Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 266
Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 288
Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı 288
Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler....29
Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı....311
Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı 311
Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi 355
Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi 377
Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması....39
Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı 400
Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları 400
Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı....411
Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi....433
Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları 444
Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması 455
Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler 466
Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 477
Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı 49
Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı....500
Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri....533
Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri....544
Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi 555
Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi....566
Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler 56

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016) 2
Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016) 4
Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016) 6
Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016) 7
Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı 17
Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı 18
Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu 19
Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu 20
Şekil 9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu 21
Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı 22
Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 23
Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları 23
Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri 255
Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları 277
Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı 300
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları 322
Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları 333
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi 333
Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 344
Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı 344
Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı 366
Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı 38
Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 48
Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı 48
Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı 500
Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı 511
Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri 522
Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO 57

KISALTMALAR

İPA İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR Türkiye İş Kurumu
NACE Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO Net İstihdam Değişim Oranı
TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Şüphesiz gerek iç göç gerekse dış göç, tüm ülkelerin işgücü piyasalarının yapılarını şekillendirmede önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de 1983 yılına kadar kırsal nüfus kent nüfusundan fazla iken, bu tarihten sonra kentlerin önlenemez üstünlüğü açık şekilde belirmiştir. Kırsal nüfus, tarım sektöründe çalıştığından, göç ile birlikte tarımsal istihdam azalmıştır. Göç edenler, kentlerde imalat sanayi ve yoğunlukla hizmet sektöründe çalışmışlar, fakat beklenen istihdama dönük büyüme gerçekleşmemiştir

İşgücü piyasasını analiz etmek için arz ve talep verilerine ihtiyaç duyulmaktadır. İşgücü piyasasının arz tarafına ait veriler TÜİK ve İŞKUR'un idari kayıtları aracılığı ile yayınlanmaktadır. İşgücünün arz boyutunun ele alınmasında bir takım temel işgücü verileri bulunmaktadır. Ekonomik olarak aktif olan nüfusun, çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eden İşgücüne Katılma Oranı; çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranını ifade eden İstihdam Oranı ve toplam işsiz sayısının işgücüne oranını ifade eden İşsizlik Oranı işgücü arzına ilişkin temel eğilimleri barındırmaktadır. İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin veriler ise işgücü piyasası araştırması kapsamında derlenmektedir.

İşgücü piyasasının talep boyutunu analiz etmek gayesiyle hazırlanan bu raporda Samsun İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Veri derlenen işyeri sayısı bin 29'dur. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde 17 sektörde tam sayım yapılmıştır. Samsun ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 49 bin 216 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 34 bin 798 çalışan erkeklerden, 14 bin 418 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır. Erkeklerin yüzde 34'ü, kadınların ise yüzde 30'ı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 48 kişi istihdam edilmektedir. Ortalama çalışan sayısı en fazla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe olup bu sektördeki işyerlerinde ortalama 143'tür. Samsun ilinde en fazla çalışanı olan meslek grupları; Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar İle Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılarıdır.

Samsun ilinde açık iş oranı yüzde 1,3 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise açık iş oranı yüzde 1,7 olup, Samsun ili açık iş oranı bakımından 0,4 puanlık bir farkla Türkiye ortalamasının altındadır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 4,9 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörüdür. Samsun ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 29,6'dır. Ayrıca söz konusu meslek grubu yüzde 2,2 ile açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubudur. Samsun ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Makine Teknolojisi Teknisyeni, Pres Makineleri Operatörü, Cnc Torna Tezgâhı Operatörü, Plastik Doğramacı / Pvc Doğrama ve Montajcısı, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Temizlik Görevlisi ve Konfeksiyon İşçisi olmuştur. İl genelinde açık işlerin yüzde 64,2'sı için Lise ve Altı eğitim düzeyi talep edilmektedir.

Samsun ilinde temininde güçlük çekilen meslekleri sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Bu sektördeki

işyerlerinin yüzde 29,9'u eleman temininde güçlük çekmektedir. Samsun ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 33,6'sı söz konusu meslek grubunda yer almaktadır. Samsun ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Makineci (Dikiş) mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği sırasıyla Garson (Servis Elemanı) ve Satış Danışmanı meslekleri takip etmektedir. Samsun ilinde teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8'istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Samsun ilinde işverenlerin yüzde 24,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. İstihdamın azalacağını düşünen işveren oranı yüzde 1,6 ile Türkiye genelinden 0,9 puan altında öngörülmüştür.

GİRİŞ

Samsun İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Samsun İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan beklediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye'de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR'u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2017 yılı için Samsun ilinde 3 Nisan–5 Mayıs 2017 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Samsun ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının gayesi işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ

İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Başvuru

Başvuru, İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için internet üzerinden ya da Kurum İl Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaattır.

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016)

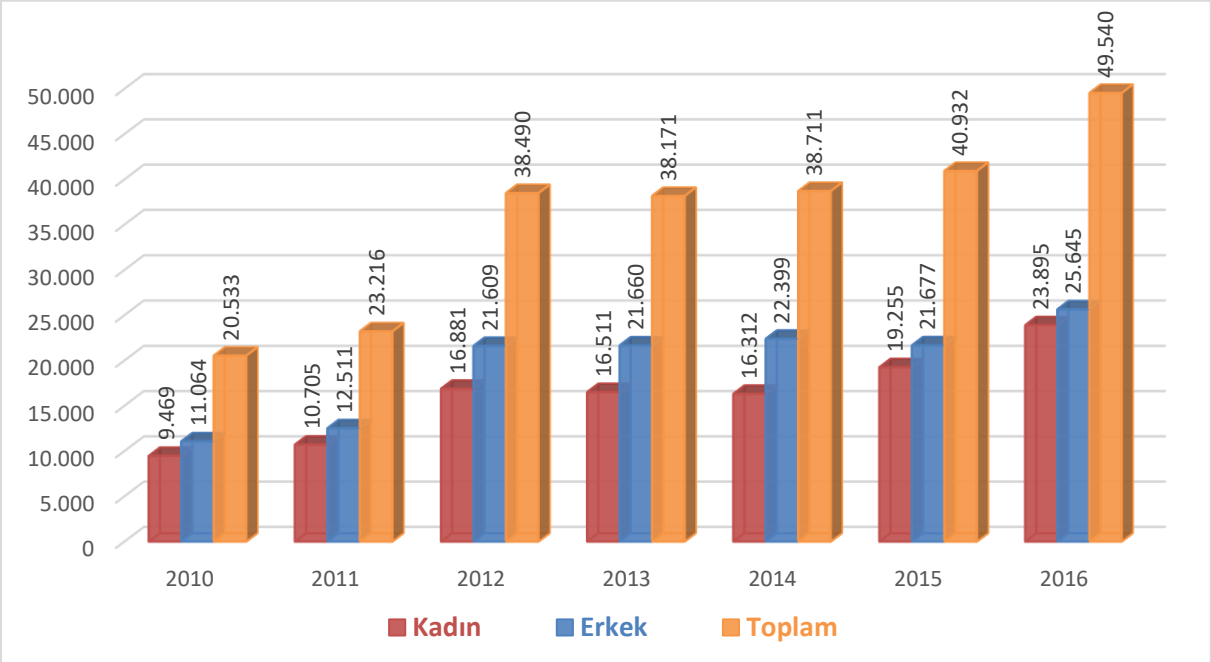

Kaynak: İŞKUR

Samsun ili için başvuru sayısı, 2016 yılında son yedi yılın en yüksek seviyesini görmüştür. Toplam başvuru sayısı 49 bin 540 olarak gerçekleşmiştir. Bu başvuruların 25 bin 645'ini erkekler, 23 bin 895'ini kadınlar oluşturmuştur. Toplam başvuru sayısı; 2010 yılına göre, 2016 yılında 29 bin 7 kişi

artmıştır. Bu artışın 14 bin 426'sını kadınlar, 14 bin 581'ini erkekler oluşturmuştur. Yıllar itibari ile başvuruların yarısından fazlası erkeklerden oluşmaktadır.

Yıllar itibari ile başvuru sayısına bakıldığında sadece 2013 yılında bir önceki yıla göre küçük bir düşüş yaşandığı, diğer yıllarda ise kuruma yapılan başvurularda sürekli bir artış olduğu gözlenmiştir. En ciddi artışın ise; iş ve meslek danışmanlarının göreve başladığı 2012 yılında yaşanmıştır. Söz konusu yıl kurum hizmetlerinin geniş bir kitleye sunulmaya başladığı bir dönem olarak kabul edilebilir.

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	4.085	5.045	9.130
Büro Memuru (Genel)	1.545	1.030	2.575
Beden İşçisi (Temizlik)	1.774	731	2.505
Satış Danışmanı	1.333	1.100	2.433
Sekreter	1.210	53	1.263
Temizlik Görevlisi	924	335	1.259
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	748	450	1.198
Konfeksiyon İşçisi	606	296	902
Garson (Servis Elemanı)	223	669	892
Ön Muhasebeci	604	268	872

Kaynak: İŞKUR

Tablo 1'de Samsun ilinde mesleklere göre başvuru sayıları mevcuttur. En fazla başvurunun olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada 9 bin 130 tane başvuruyla Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu rakam toplam başvuru sayısının %80,6'sını oluşturmaktadır. Bu mesleği Büro Memuru (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Kadınların başvurduğu mesleklere bakıldığında ise; Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel) ve Satış Danışmanı meslekleri yer almaktadır. Erkeklerde ise Beden İşçisi (Genel), Satış Danışmanı, Büro Memuru (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda kadınların erkeklere göre daha nitelikli mesleklerde kümelenme ortaya koyduğu söylenebilmektedir. Bu durum erkeklerin işgücüne katılımının yüksek olmasının yanında kadınların eğitim seviyesinin artması ile işgücüne katılımının artmasının bir sonucudur. Böylelikle kurumumuza yapılan başvurulara da bu durum yansımaktadır.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR'a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıtta kalma süresi 2016

yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2'de yıllar itibariyle Samsun ili için İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016)

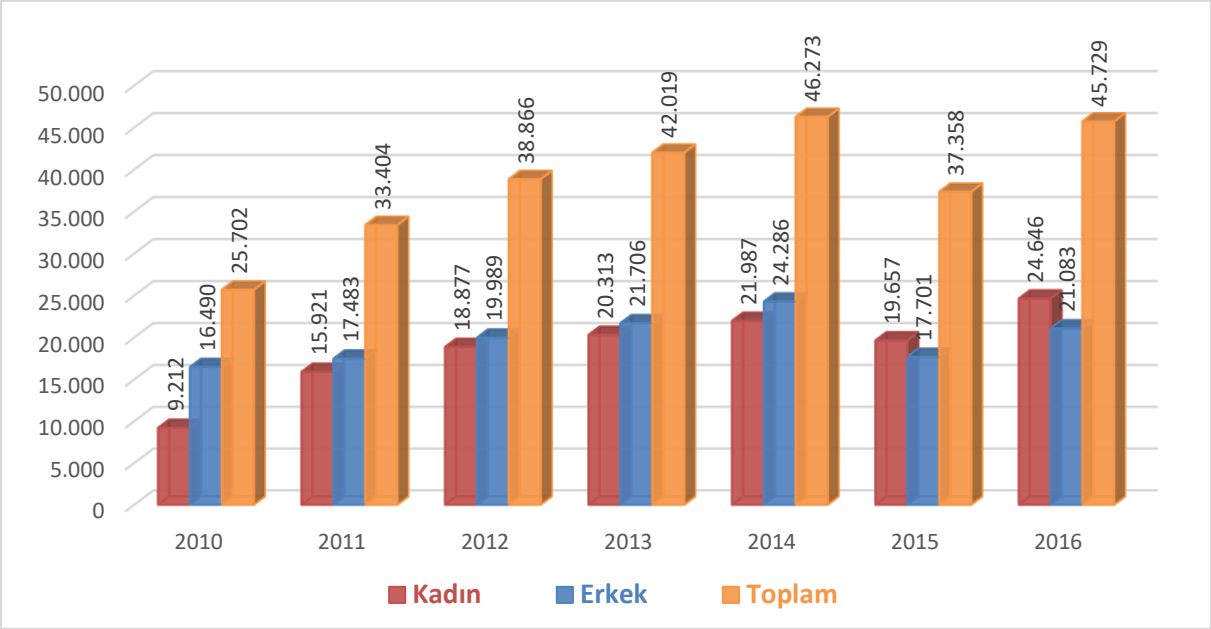

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Samsun ilinde İŞKUR'a kayıtlı 25 bin 702 işsizin 16 bin 490'ı erkeklerden, geri kalan 9 bin 212 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2016 yılında ise toplam 45 bin 729 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta kadınların kayıtlı işsiz olarak İŞKUR kayıtlarındaki önemli artışıdır. 2010 yılında 9 bin 212 kadın kayıtlarda işsiz olarak yer almışken bu sayı 2016 yılında yaklaşık üç kat artarak 24 bin 646'ya yükselmiştir.

Yıllar itibariyle Kuruma kayıtlı kadın ve erkek sayıları incelendiğinde; 2015 yılına kadar kuruma kayıtlı işsiz sayısında erkeklerin kadınlara göre ağırlıkta olduğu görülmektedir. Ancak 2015 yılı ve 2016 yılında kayıtlı işsiz sayısında kadınların erkeklere göre ağırlıkta olduğu görülmektedir. Son iki yılda kadınların işgücü piyasasına daha fazla katılması ve emeğini sunmak istemesi Samsun işgücü piyasası açısından önemli bir husustur.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	4.127	4.086	8.213
Büro Memuru (Genel)	1.750	958	2.708
Beden İşçisi (Temizlik)	1.830	640	2.470
Satış Danışmanı	1.317	917	2.234
Sekreter	1.446	52	1.498
Temizlik Görevlisi	1.114	335	1.449
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	728	368	1.096
Ön Muhasebeci	646	240	886
Aşçı Yardımcısı	749	101	850
Şoför-Yük Taşıma	3	802	805

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Samsun ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsizin olduğu İlk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Samsun ilinde Kuruma kayıtlı 8 bin 213 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Samsun ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %37'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Büro Memuru (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Başvurularda olduğu gibi kadın kayıtlı işsizlerde de aynı durum söz konusudur. Kadınlarda en çok Beden İşçisi, Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel) meslekleri ilk üç sırada yer almıştır. Bu meslekleri Sekreter, Satış Danışmanı, Temizlik Görevlisi ve Aşçı Yardımcısı meslekleri takip etmektedir.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir. İşverenler tarafından İŞKUR'a bildirilen açık işlerin sayısındaki artışın, işverenlerin işgücü taleplerini İŞKUR üzerinden yıllar itibari ile daha rahat karşılamaya başladığını göstermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016)

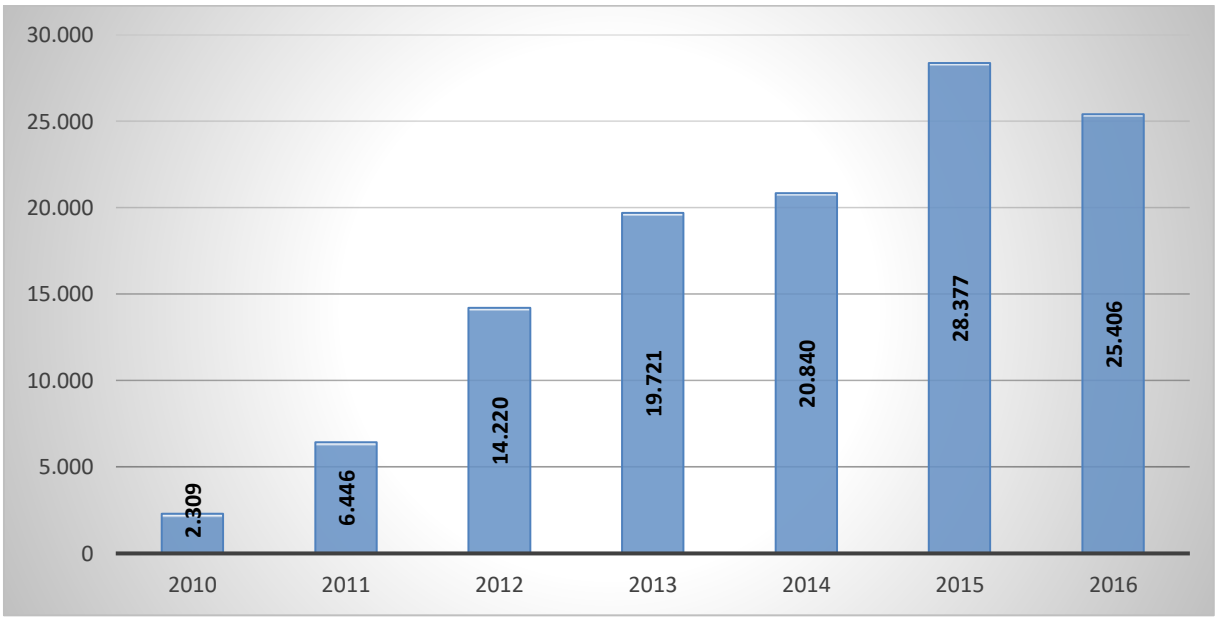

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında 2 bin 309 kişilik işgücü talebi alınmışken, bu sayı 2016 yılına gelindiğinde 25 bin 406 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2011 yılından itibaren 2015 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. Açık iş sayısı 28 bin 377 ile 2015 yılında zirveyi görmüş ve bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 36,2'lik gibi bir artış sergilemiştir. Ancak 2016 yılında açık iş sayısında bir azalış görülmektedir.

Tablo 3: Mesleklere Göre Açık İş Sayıları (2016)

Meslekler	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	4.272
Beden İşçisi (Temizlik)	2.869
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	2.052
Konfeksiyon İşçisi	1.237
Satış Danışmanı	1.214
Garson (Servis Elemanı)	1.107
Makineci (Dikiş)	759
Ön Muhasebeci	482
Dokuma Konfeksiyon Makineci	431
Büro Memuru (Genel)	427

Kaynak: İŞKUR

Samsun ilinde 2016 yılında 25 bin 406 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, kayıtlı işsizlerde ve başvuru sayılarında olduğu gibi ilk sırada 4 bin 272 tane açık işe sahip Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının %16,8'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Temizlik) ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşgücü piyasasının arz ve talep yönlü olduğu düşünüldüğünde işgücü talebinin artması ile daha fazla bireyin işe yerleşmesi doğal bir sonuçtur. Bu nedenle işe yerleştirme sayılarının artması için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu unutulmamalıdır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016)

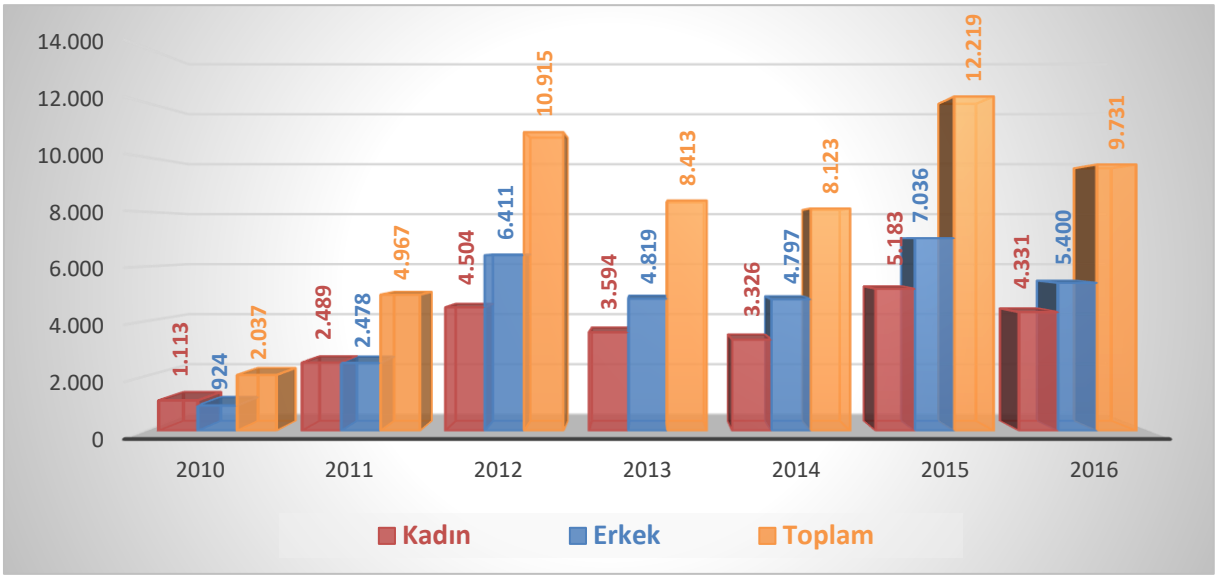

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı 2 bin 37 olan Samsun ilinde işe yerleştirilenlerin 924'ü erkeklerden, geri kalan bin 113'ü kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar 2012 yılına kadar artış, 2012'den 2015 yılına kadar ise düşüş eğilimi göstermiştir. 2016 yılında Samsun ilinde 9 bin 731 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2010 ve 2011 yıllarında cinsiyete bağlı işe yerleşenlerin oranı irdelendiğinde kadınların daha ağırlıkta olduğu görülmekteyken, diğer yıllarda erkeklerin oransal üstünlüğü daha belirgindir.

Şekil 4'te görüleceği üzere 2016 yılında işe yerleştirme rakamlarında belirgin bir düşüş yaşanmıştır. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR

üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansıyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Temizlik)	859	976	1.835
Beden İşçisi (Genel)	237	1.180	1.417
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	631	301	932
Veri Giriş Kontrol İşletmeni	600	266	866
Konfeksiyon İşçisi	274	121	395
Satış Danışmanı	158	122	280
Makineci (Dikiş)	174	72	246
Güvenlik Görevlisi	21	181	202
Hasta Bakımı Teknisyeni	63	134	197
Garson (Servis Elemanı)	88	106	194

Kaynak: İŞKUR

Samsun ilinde bin 835 tane işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Temizlik) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının %18,9'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi (Genel) , Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleri takip etmektedir. Kadınlar en çok Beden İşçisi (Temizlik), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Veri Giriş Kontrol İşletmeni mesleklerinde işe yerleştirilirken, erkekler en çok Beden İşçisi (Genel), Beden İşçisi (Temizlik) ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016)

MEK					Cinsiyet Dağılımı		Yıllık Değişim		
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Toplam
2010	134	2.245	1.280	3.525	63,7%	36,3%			
2011	215	2.875	1.750	4.625	62,2%	37,8%	28,1%	36,7%	31,2%
2012	353	4.512	2.758	7.270	62,1%	37,9%	56,9%	57,6%	57,2%
2013	254	3.465	1.893	5.358	64,7%	35,3%	-23,2%	-31,4%	-26,3%
2014	193	2.565	1.345	3.910	65,6%	34,4%	-26,0%	-28,9%	-27,0%
2015	206	2.585	1.540	4.125	62,7%	37,3%	0,8%	14,5%	5,5%
2016	202	2.695	1.183	3.878	69,5%	30,5%	4,3%	-23,2%	-6,0%

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursu en fazla 2012 yılında düzenlenmiştir. Düzenlenen 353 kursa 4 bin 512 kadın kursiyer, 2 bin 758 erkek kursiyer katılarak toplam 7 bin 270 kursiyer katılım sağlamıştır. 2016 yılında ise, düzenlenen 202 mesleki eğitim kursuna 3 bin 878 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin bin 183'ü erkek, 2 bin 695'i kadınlardan oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırarak işsizlik probleminin çözülmesini hedefleyen programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Kursa katılan bireylerin cinsiyetleri incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2016 yılında katılan kursiyerlerin yüzde 69,5'i kadınlardan oluşmaktadır. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Aşçı Yardımcısı	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Aşçı Yardımcısı
Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı
Yöresel Kilim Dokuyucusu	Bakır İşleme ve Süslemecisi	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	Otomasyon Sistemleri Destek Elemanı	Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama Elemanı
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Ahşap Kalıpçı	Yöresel Kilim Dokuyucusu
El Nakışçısı	Mehter Sanatçısı	Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci
Müşteri Temsilcisi	Traktör Bakım Onarımcısı	Müşteri Temsilcisi
Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	Mekanik Bakım Onarımcısı	El Nakışçısı

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında en fazla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Dokuma Konfeksiyon Makineci ve Aşçı Yardımcısı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda da bu üç mesleğin sıralanışı aynıdır. Erkeklerde ise en fazla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı ve Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

İEP					Cinsiyet Dağılımı		Yıllık Değişim		
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Toplam
2010	41	102	32	134	76,1%	23,9%	137,2%	18,5%	91,4%
2011	79	147	103	250	58,8%	41,2%	44,1%	221,9%	86,6%
2012	534	649	568	1.217	53,3%	46,7%	341,5%	451,5%	386,8%
2013	1089	1.104	975	2.079	53,1%	46,9%	70,1%	71,7%	70,8%
2014	1022	981	862	1.843	53,2%	46,8%	-11,1%	-11,6%	-11,4%
2015	2520	2.482	2.185	4.667	53,2%	46,8%	153,0%	153,5%	153,2%
2016	3191	2.809	3.220	6.029	46,6%	53,4%	13,2%	47,4%	29,2%

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olunamamasının yanında yeterli iş tecrübesine sahip olunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bir diğer gaye ise, nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır.

Yıllar itibariyle genel olarak işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2010 yılından itibaren düzenlenen işbaşı eğitim programı sayılarının ciddi oranda artış gösterdiği görülmektedir. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2016 yılında 3 bin 191 program düzenlenmiş olup toplam 6 bin 29 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 46,6'sı kadınlardan yüzde 53,4'ü erkeklerden oluşmaktadır. Artış eğiliminde olan işbaşı eğitim programından 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 29,2 oranında daha fazla kişi faydalanmıştır. 2016 yılına kadar işbaşı eğitim programından faydalanan kadın sayısının erkek sayısına nazaran daha yüksek olması dikkat çekici bir husustur.

Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Satış Elemanı (Perakende)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Satış Elemanı (Perakende)	Garson (Servis Elemanı)	Satış Elemanı (Perakende)
Ön Muhasebeci	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Garson (Servis Elemanı)
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Büro Memuru (Genel)	Ön Muhasebeci
Konfeksiyon İşçisi	Büro İşçisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Aşçı Yardımcısı	Temel İmalat ve Montaj Elemanı	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Büro İşçisi
Büro İşçisi	Ön Muhasebeci	Konfeksiyon İşçisi
Garson (Servis Elemanı)	Pazarlamacı	Aşçı Yardımcısı

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında en fazla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Satış Danışmanı ve Satış Elemanı (Perakende) mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda da ilk üç mesleğin sıralanışı aynıdır. Erkeklerde ise en fazla Satış Elemanı (Perakende), Satış Danışmanı ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

GEP					Cinsiyet Dağılımı		Yıllık Değişim		
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Toplam
2014	11	147	137	284	51,8%	48,2%	-45,1%	-56,5%	-51,3%
2015	16	163	243	406	40,1%	59,9%	10,9%	77,4%	43,0%
2016	32	343	437	780	44,0%	56,0%	110,4%	79,8%	92,1%

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendiişlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2016 yılında 32 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2016 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı, 2015 yılında düzenlenen programların iki katı kadardır. 2016 yılında programa 343'ü kadın, 437'si erkek olmak üzere toplam 780 kişi katılmıştır.

Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016)

TYP					Cinsiyet Dağılımı		Yıllık Değişim		
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Toplam
2010	8	246	297	543	45,3%	54,7%	-2,0%	-67,9%	-53,8%
2011	21	172	313	485	35,5%	64,5%	-30,1%	5,4%	-10,7%
2012	62	146	750	896	16,3%	83,7%	-15,1%	139,6%	84,7%
2013	101	478	1.268	1.746	27,4%	72,6%	227,4%	69,1%	94,9%
2014	77	614	1.151	1.765	34,8%	65,2%	28,5%	-9,2%	1,1%
2015	118	2.675	2.600	5.275	50,7%	49,3%	335,7%	125,9%	198,9%
2016	27	712	585	1.297	54,9%	45,1%	-73,4%	-77,5%	-75,4%

Kaynak: İŞKUR

Toplum Yararına Programlar; işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve geçici gelir desteği sağlamak gayesiyle uygulanmaktadır. Samsun ilinde 2016 yılında kadar toplum yararına

programlara katılanların sayısında ciddi bir artış meydana gelmiştir. 2016 yılında ise, toplam 27 kurs açılmış olup bu programlara 712'si kadın, 585'i erkek olmak üzere toplamda 1 bin 297 kişi katılmıştır. Toplum yararına programlar en fazla MEB Çevre Düzenlemesi ve Ağaçlandırma işlerinde düzenlenmiştir.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016)

Yıllar	Başvuru Sayısı	Hak Eden Sayısı	Yıllık Değişim Başvuru	Yıllık Değişim Hak Eden
2010	3.591	3.319	-24,3%	-25,6%
2011	3.804	3.422	5,9%	3,1%
2012	5.008	3.980	31,7%	16,3%
2013	6.829	4.934	36,4%	24,0%
2014	9.465	6.359	38,6%	28,9%
2015	10.359	6.946	9,4%	9,2%
2016	15.191	9.568	46,6%	37,7%

Kaynak: İŞKUR

Samsun ilinde 2016 yılında toplam 15 bin 191 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden 9 bin 568'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuranların sayısı 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 46,6 oranında artmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 37,7 oranında artış göstermiştir.

Tablo 12'de ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindekiler bulunmaktadır.

Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016)

Meslekler	İÖ Hakeden Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	1.100
Satış Danışmanı	589
Büro Memuru (Genel)	334
Şoför-Yük Taşıma	330
Beden İşçisi (Temizlik)	295
Ön Muhasebeci	245
Konfeksiyon İşçisi	226
Temizlik Görevlisi	223
Sekreter	196
Pazarlamacı	175

Kaynak: İŞKUR

Samsun ili için başvuru sayısı, kayıtlı işsiz sayısı ve açık iş sayısında ilk sırada yer alan Beden İşçisi (Genel) mesleği işsizlik ödeneğini hak edenler içinde de birinci sırada yer almaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde bin 100 kişi işsizlik ödeneği almayı hak etmiştir. Bu rakam toplam işsizlik ödeneğini almaya hak edenlerin % 11,5'ini oluşturmaktadır. Satış Danışmanı mesleğinde ise bu sayı 589 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Büro Memuru (Genel), Şoför-Yük Taşıma ve Beden İşçisi (Temizlik) meslekleri takip etmiştir. Tablo 12'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve

gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında Türkiye genelinde 90 bin 749 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2018 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Samsun ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanının bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Samsun ilinde bin 29 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 49 bin 216 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Samsun ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 13'de Samsun ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
Toptan ve Perakende Ticaret	263
İmalat	249
İnşaat	194
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	75
Ulaştırma ve Depolama	54
Eğitim	43
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	39
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	36
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	26
Diğer Hizmet Faaliyetleri	16
Bilgi ve İletişim	14
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	6
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	4
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	2
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	2
Genel Toplam	**1.029**

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde Toptan Perakende Ticaret sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Samsun ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 25,6'sı Toptan Perakende Ticaret sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde Toptan Perakende Ticaret sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 19'dur. Bu durumda Samsun ilinde Toptan Perakende Ticaret sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Toptan Perakende Ticaret sektöründen sonra en fazla işyeri İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 24,2'si bu sektörde bulunmaktadır. Ayrıca yüzde 30 olan Türkiye ortalamasının altında bir oran olarak gerçekleşmiştir. Samsun ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi Toptan ve Perakende Ticaret ve İmalat sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörü ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde bulunmaktadır. Bu iki sektör 2'şer işyeri ile karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu tablo okunurken Samsun ili düzeyinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerleri araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

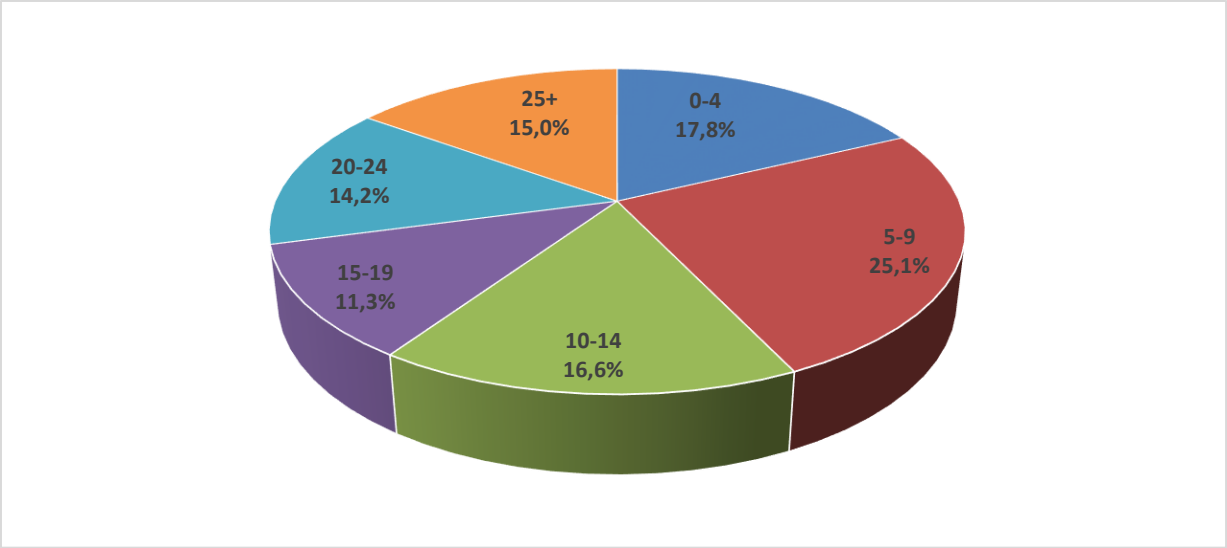

Kaynak: İPA 2017

Grafik 5'de görüldüğü üzere Samsun ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 17,8'i 0-4 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 5-9 yaş aralığındaki işyerlerinin oranı yüzde 25,1 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 16,6'dır. Araştırma kapsamındaki işyerlerinin büyük bir çoğunluğunu 0-14 yaş aralığındaki işyerleri oluşturmaktadır. Her beş işyerinden üçü 0-14 yıldır faaliyet göstermektedir.

Şekil 6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

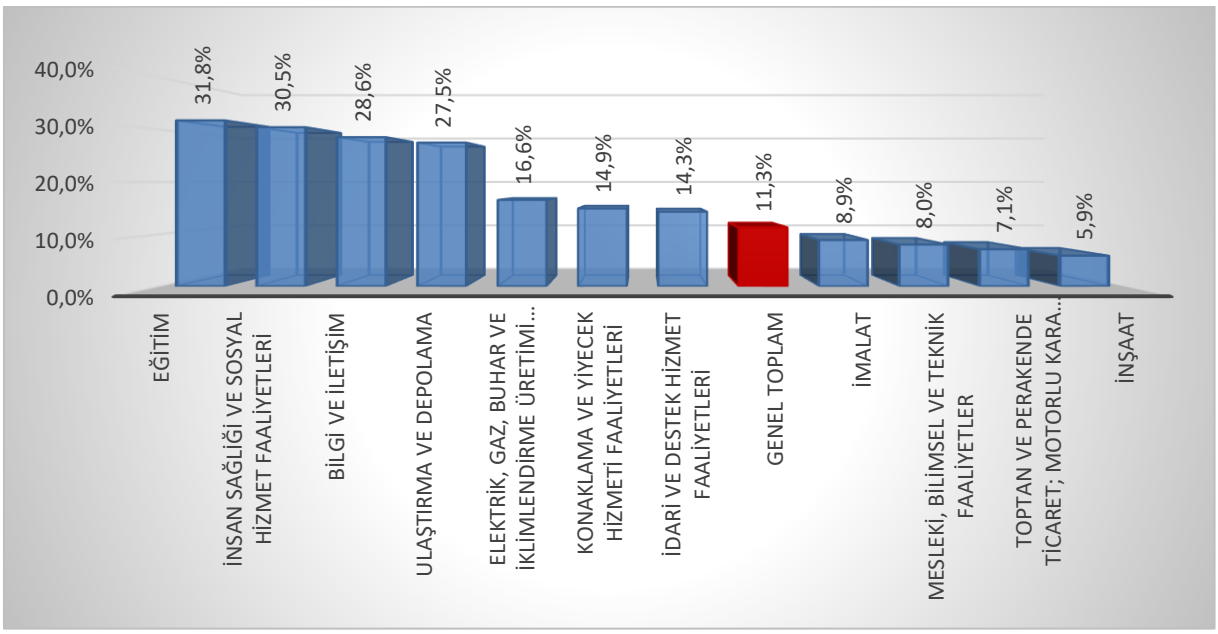

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde Eğitim sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 31,8'inde part-time çalışan bulunmaktadır. Samsun ili genelinde bu oran yüzde 11,3 olarak gerçekleşmiştir. Eğitim sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 28,3 ile ikinci sırada yer almıştır. Samsun ilinde ikinci

sırada İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 30,5'i part-time çalışanı bulunmaktadır Üçüncü sırada ise yüzde 28,6 ile Bilgi ve İletişim sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat sektöründe işgücü part-time çalışma yapma eğiliminde daha az bulunmaktadır. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalışma yönünde işgücünü sevk etmemektedir.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir.

Grafik 7'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

Şekil 7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

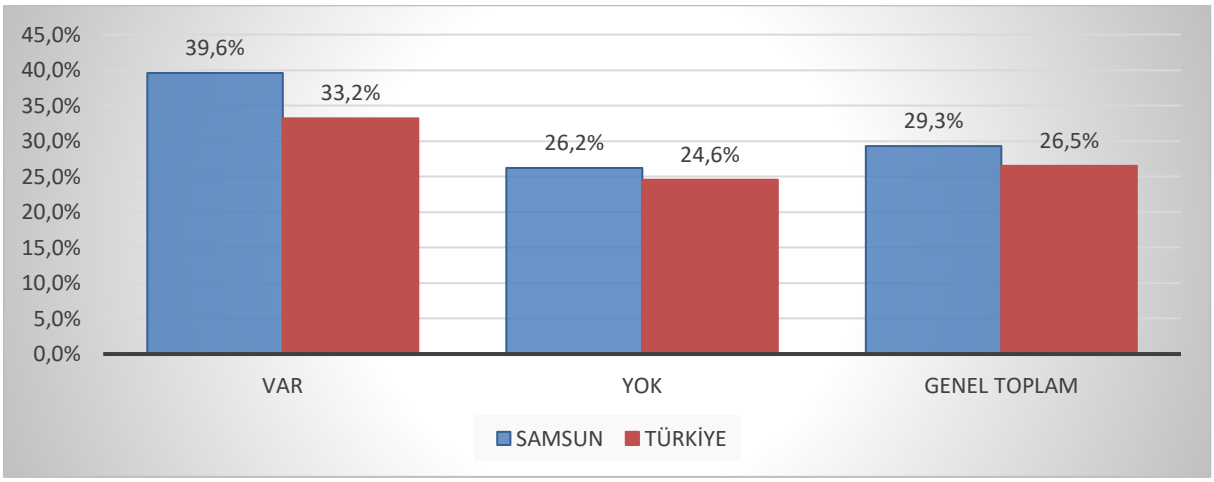

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,5'ini kadınlar oluşturmaktayken Samsun ilinde bu oran yüzde 29,3 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Samsun ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 39,6 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 26,2 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33,2 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde 24,6'da kalmıştır. Samsun ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Samsun'da Türkiye genelinden daha yüksek bir oranda kadınlar part-time çalıştırılmaktadır.

Şekil 8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

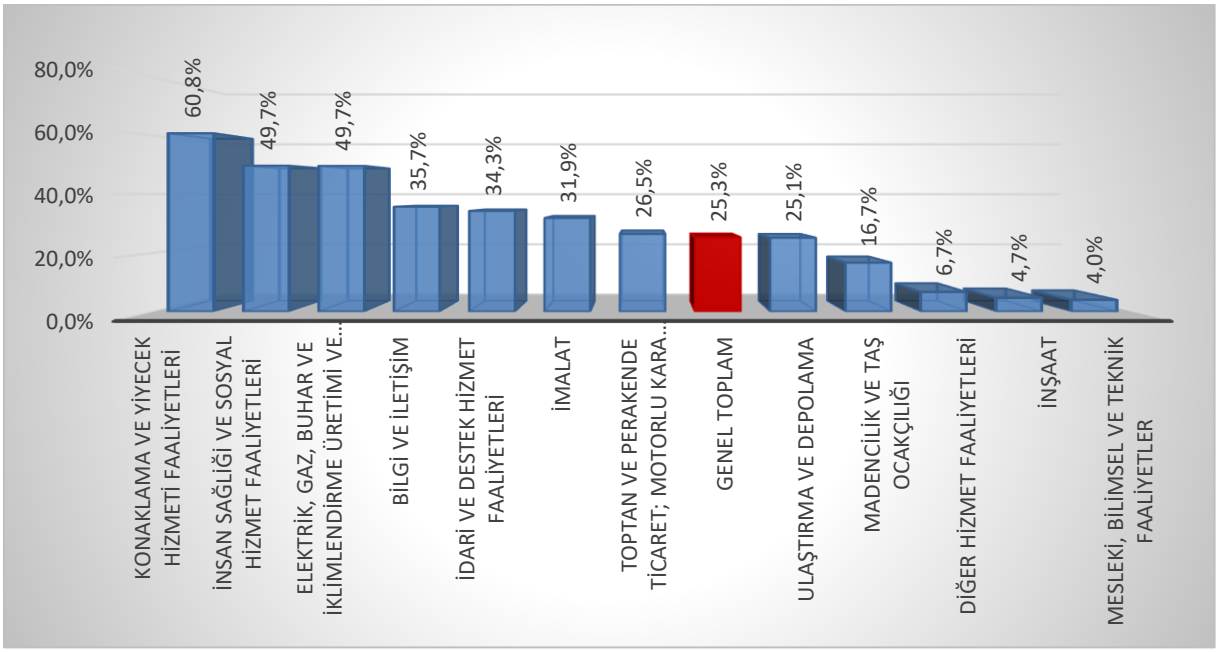

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde işyerlerinin yüzde 25,3'ünde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 25,7'dir. Samsun ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründe görünmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 60,8'i vardiyalı çalışma söz konusudur. Ancak bu sektörde işyeri sayısının diğer sektörlere göre az olması (%8) da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan inşaat sektöründe bu oran yüzde 4,7 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak değerlendirilebilir.

Samsun ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının üstünde olan sektörler; Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı, Bilgi ve İletişim İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri, İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri olmuştur.

Şekil 9: Vardiyalı Çalışma Yapan İşyerlerinde Kadın Çalışma Oranı

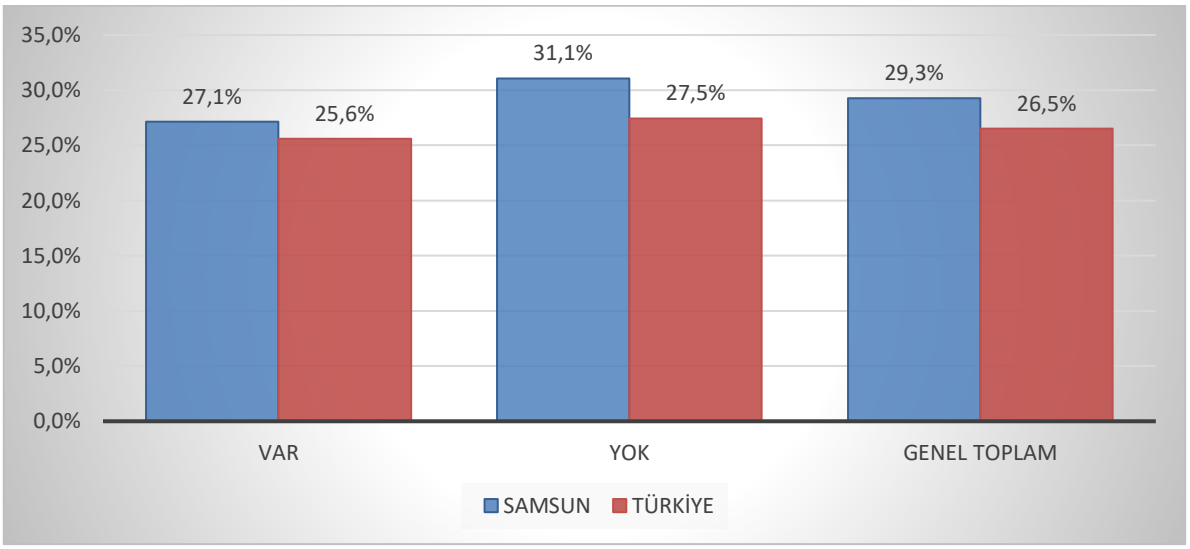

Kaynak: İPA 2017

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'da söz konusu eğilime benzer yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla daha azdır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 27,1'i kadın, yüzde 82,9'u ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 31,1'e yükselmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Samsun ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 29,3'ünün kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 3 çalışandan 1'i kadın 2'i erkeklerden oluşmakta olup Türkiye ortalamasının üzerinde bir oran söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,9 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Samsun ilinde benzer yönde işlemektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

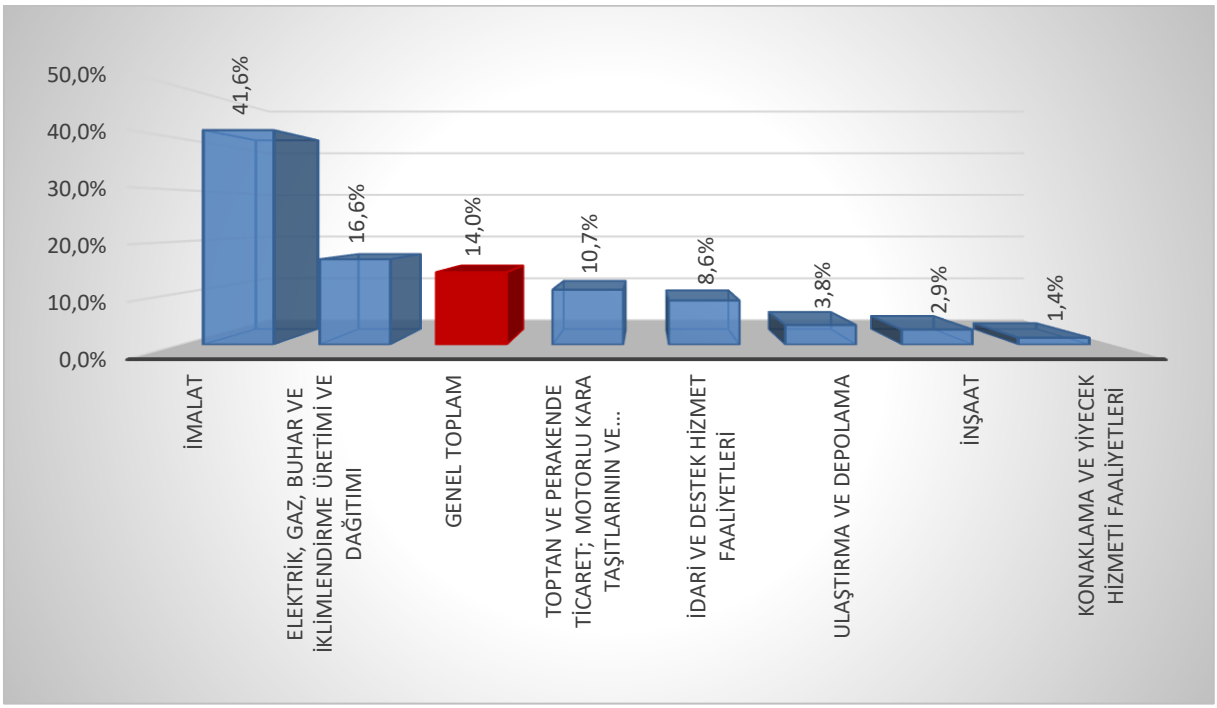

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde 17 sektörden 7 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 41,6'sı ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 16,6 ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretim ve Dağıtım sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektör ihracat yapma oranı anlamında Samsun ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalamasının bir miktar altında seyretmektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,1'i ihracat yapmakta ve Samsun ilinde olduğu gibi Türkiye'de yüzde 55,2 ile İmalat sektörü ön plana çıkmaktadır.

Samsun ilinde yoğun olarak İnşaat sektöründe yer alan işverenler olmasına rağmen ihracat yapan işyeri oranı yüzde 2,9 ile son sıralarda yer almaktadır. İmalat sektörü ilin önemli bir payını oluştururken ihracat yapan işyerlerinde de yoğunluktadır. İmalat sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 41,6'sı ihracat yapmaktadır. Bu sektördeki işverenler için ise ihracat yapma oranı diğer sektörlere nazaran yüksek olması ihracata dayalı olarak ekonomik faaliyet içerisinde bulunmalarını göstermektedir. İhracat yapan işyerlerinde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenmektedir.

Şekil 11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

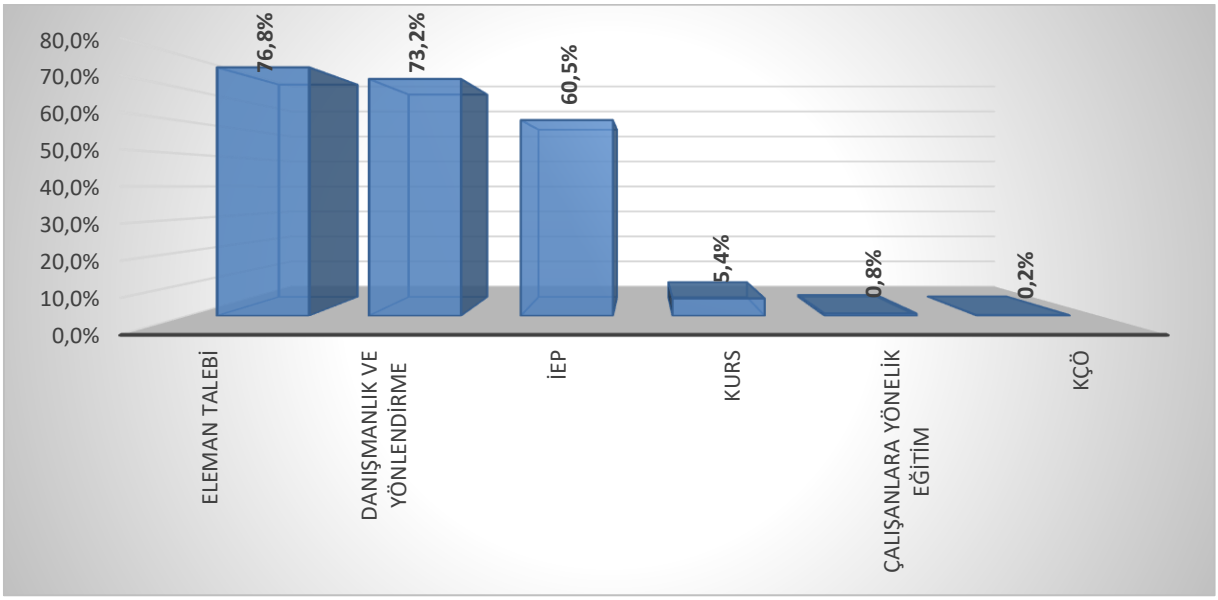

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 80,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise, İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 55,4 olarak gerçekleşerek, bu oran Samsun ili için Türkiye ortalamasının bir hayli üzerinde yer almaktadır. Özellikle işyeri ziyaretlerine verilen büyük önemin bu aranda katkısı olduğu düşünülmektedir.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise yüzde 76,8 oranı ile en çok Eleman Talebi hizmeti almıştır. Bunu yüzde 73,2 ile Danışmanlık ve Yönlendirme ile %60,5 ile İşbaşı Eğitim Programından faydalananlar takip etmektedir.

Şekil 12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

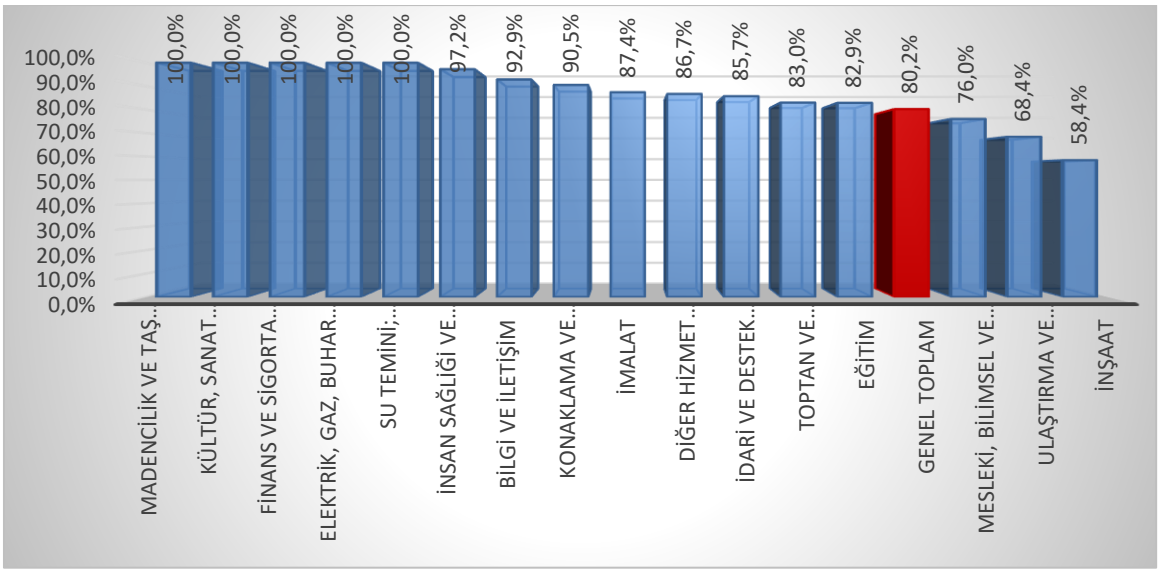

Kaynak: İPA 2017

Şekil 12, İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında göstermektedir. Samsun ilinde 5 sektörde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 100 olarak tespit edilmiştir. En fazla ziyaret edilen İmalat ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde ise sırasıyla İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları yüzde 87,4 ve yüzde 83,0 olarak gözlemlenmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs
Toptan ve Perakende Ticaret	-	73,3%	78,6%	57,6%	0,5%	2,4%
İmalat	1,9%	67,7%	83,6%	65,9%	-	13,4%
İnşaat	-	79,1%	64,9%	44,0%	-	0,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	-	67,2%	86,6%	64,2%	1,5%	6,0%
İnsan Sağliği ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2,9%	77,1%	82,8%	88,6%	-	2,9%
Ulaştırma ve Depolama	-	82,9%	74,1%	45,7%	-	2,9%
Eğitim	-	79,4%	64,9%	79,5%	-	2,9%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	-	73,3%	63,4%	56,7%	-	-
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	-	79,0%	84,2%	63,2%	-	-
Diğer Hizmet Faaliyetleri	-	69,2%	38,5%	84,6%	-	-
Bilgi ve İletişim	7,7%	61,5%	84,6%	53,8%	-	15,4%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	-	83,4%	83,4%	33,1%	-	-
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	-	83,3%	33,3%	16,7%	-	-
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	-	75,0%	75,0%	75,0%	-	-
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	-	100,0%	100,0%	100,0%	-	-
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	-	100,0%	50,0%	50,0%	-	-
Genel Toplam	**0,8%**	**73,2%**	**76,8%**	**60,5%**	**0,2%**	**5,4%**

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde Madencilik ve Taş Ocakçılığı, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Finans ve Sigorta Faaliyetleri, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerindeki işyerlerinin tamamının İŞKUR faaliyetlerinden faydalanmış olduğu Şekil 12'de belirtilmiştir. Çalışma örnekleminde bulunan bin 29 işyerinin sadece 20 tanesi bu beş sektördedir.

Bu beş sektör ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise, yukarıdaki tablo 14'de yer almaktadır. Ağırlıklı olarak Danışmanlık ve Yönlendirme, Eleman Talebi ve İşbaşı Eğitim Programları hizmetlerinden faydalanıldığı görülmektedir. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin tamamının bu üç hizmetten faydalandığı görülmektedir.

Kısa Çalışma Ödeneğinden faydalanan işyerlerinin sektörel dağılımına bakıldığında; Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin yüzde 1,5'i ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki işyerlerinin yüzde 0,5'inin İŞKUR'un bu hizmetinden faydalandığı görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle Samsun ilinde, ekonomik kriz ya da zorlayıcı sebepler dolayısıyla yalnızca bu iki sektörün İŞKUR'dan destek almış olduğu söylenebilir.

Bilgi ve İletişim sektöründeki işyerlerinin yüzde 15,4'ü ile İmalat sektöründeki işyerlerinin yüzde 13,4'ünün İŞKUR'un kurs olanaklarından faydalandığı görülmektedir. İlin istihdamına önemli ölçüde katkısı olan bu iki sektörün, mesleki eğitim programları ile çalışan sayılarını toplu bir şekilde artırmayı amaçladığı düşünülmektedir. Bilgi ve İletişim sektöründeki işyerlerinin yüzde 7,7'sinin İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründeki işyerlerinin yüzde 2,9'unun ve İmalat sektöründeki işyerlerinin 1,9'unun İŞKUR'un Çalışanlara Yönelik Eğitim olanaklarından faydalandığı tablodan anlaşılmaktadır.

Şekil 13'de ise işyerlerinin vardiyalı çalışma, part-time çalışma ve ihracat yapma durumlarına göre işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları Samsun ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri

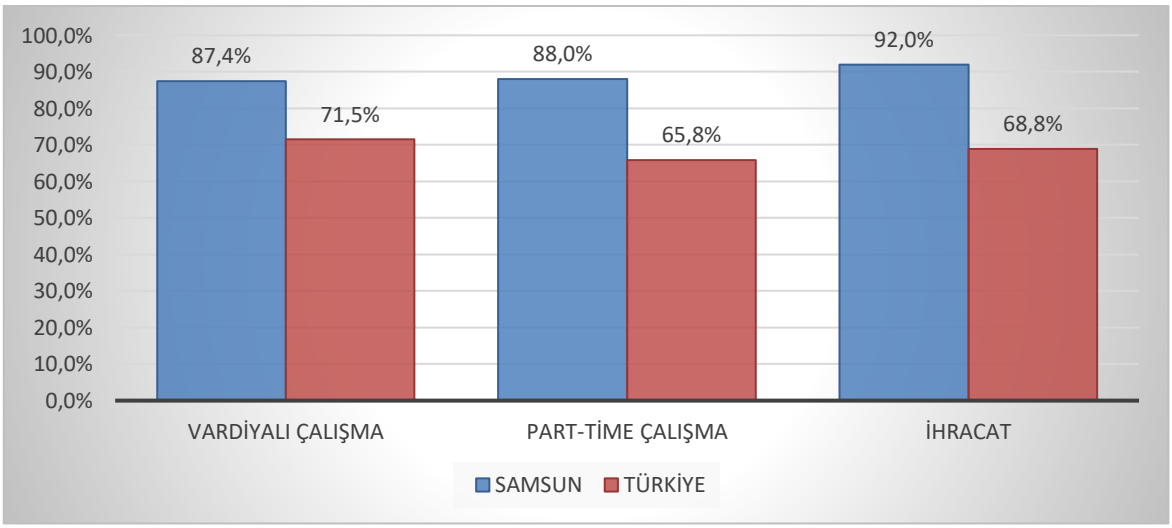

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapan işyerlerinin yüzde 71,5'i İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır. Samsun ilinde ise bu oran yüzde 87,4 ile Türkiye ortalamasının oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Samsun ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 25,3'ü vardiyalı çalışma yapmaktadır.

Samsun ilinde işyerlerinin yüzde 14,0'ı ihracat yaparken, bu işyerlerinin yaklaşık 10'da 9'u İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Söz konusu oran Türkiye genelinin üzerinde yer almaktadır.

Samsun ilinde part-time çalışma yapılan işyerlerinin % 88,0'ı İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktayken, Türkiye genelinde bu oran % 65,8 düzeyindedir.

Mevcut İstihdam

Samsun ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir. Samsun ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 49 bin 216 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 34 bin 798 çalışan erkeklerden, 14 bin 418 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın	Erkek	Toplam
İmalat	4.359	11.805	16.164
Toptan ve Perakende Ticaret	2.635	6.474	9.109
Ulaştırma ve Depolama	552	4.046	4.598
İnşaat	310	3.989	4.298
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2.535	1.573	4.109
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	1.003	1.897	2.900
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	893	1.916	2.809
Eğitim	992	719	1.711
Bilgi ve İletişim	681	789	1.470
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	162	701	863
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	150	429	579
Diğer Hizmet Faaliyetleri	81	231	311
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	19	79	98
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	6	88	94
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	26	36	62
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	14	26	41
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	0	0
Genel Toplam	**14.418**	**34.798**	**49.216**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre dağılımda ise; Samsun ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İmalat sektöründe istihdam edilmektedir. İmalat sektörünün Samsun ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerde yüzde 33,9 oranında, kadınlarda ise yüzde 30,2 oranında İmalat sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Toplam çalışan sayıları içinde ise, İmalat sektöründe çalışma oranı yüzde 32,8 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ile Eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısından fazla olduğu, diğer tüm sektörlerde çalışan erkek sayısının ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

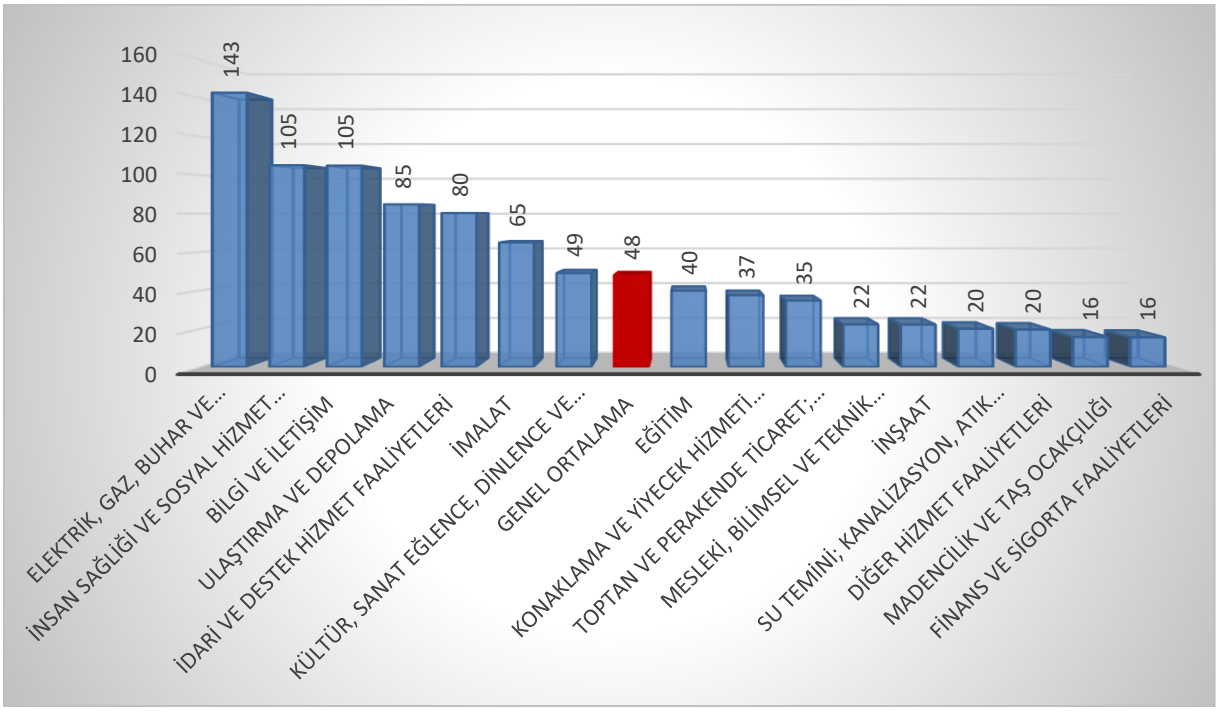

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 14'da Samsun ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 48 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 143; İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü ile Bilgi ve İletişim Sektöründe ortalama 105'er kişi istihdam edilmektedir. Bu üç sektör il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 16'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın	Erkek	Toplam
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1.553	8.211	9.764
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1.787	7.152	8.939
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	2.442	5.138	7.580
Hizmet ve Satış Elemanları	2.388	4.379	6.767
Profesyonel Meslek Mensupları	2.806	3.118	5.924
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	2.288	2.219	4.507
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	945	3.366	4.310
Yöneticiler	200	1.006	1.206
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	9	209	218
Genel Toplam	**14.418**	**34.798**	**49.216**

Kaynak: İPA 2017

Toplam çalışanların içerisinde Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubunda çalışanlar önemli bir oranda bulunmaktadır. Toplam çalışanların yüzde 19,8'i, erkek çalışanların yüzde 23,6'sı ve kadın çalışanların yüzde 15,9'u bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu yer almakta ve yüzde 18,2 oranında çalışanı barındırmaktadır.

Samsun ilinde kadınların yüzde 19,5'i Profesyonel Meslek Mensupları, yüzde 15,9'sı Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda yer almaktadır. Erkeklerin ise yüzde 9'u Profesyonel Meslek Mensupları ve yüzde 6,4'ü Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda yer almaktadır. Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur.

Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşyeri Yaşı (Yıl)	Kadın	Erkek	Toplam
0-4	2.631	5.334	7.965
5-9	4.119	7.664	11.783
10-14	2.546	5.908	8.455
15-19	1.217	3.316	4.533
20-24	1.914	6.193	8.107
25+	1.991	6.382	8.373
Genel Toplam	**14.418**	**34.798**	**49.216**

Kaynak: İPA 2017

Tablo 17'de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Tablo incelendiğinde İşyeri yaşı ile çalışan sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır. Tüm işletme gruplarında erkek çalışanların aşırı bir belirginliği söz konusu olmaktadır. 5-9 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 35'i kadınlardan oluşmaktayken, 0-4 yıldır faaliyet gösteren işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 33'dür. Kadın çalışan oranının en yüksek olduğu işyerlerinin 0-9 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

İstihdam sayılarına bakıldığında en fazla istihdamın 5-9 yaş aralığında; en az istihdamın ise; 15-19 yaş aralığındaki işyerlerinde gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)	Şoför-Yük Taşıma
Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı	İnşaat İşçisi
Şoför-Yük Taşıma	Hemşire	Güvenlik Görevlisi
Garson (Servis Elemanı)	Makineci (Dikiş)	Satış Danışmanı
Güvenlik Görevlisi	Fındık İşleme İşçisi	Pazarlamacı
İnşaat İşçisi	Konfeksiyon İşçisi	Garson (Servis Elemanı)
Hemşire	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)
Makineci (Dikiş)	Ön Muhasebeci	Şoför (Yolcu Taşıma)
Pazarlamacı	Sekreter	Büro Memuru (Genel)

Kaynak: İPA 2017

Tablo 18'de ise Samsun ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Topla çalışanlar içinde en fazla istihdamı barındıran meslek Temizlik Görevlisi olarak gözlenmiştir. Bu mesleği sırasıyla; Satış Danışmanı, Büro Memuru (Genel), Şoför- Yük Taşıma, Garson (Servis Elemanı), Güvenlik Görevlisi, İnşaat İşçisi, Hemşire, Makineci (Dikiş) ve Pazarlamacı meslekleri takip etmektedir.

Erkek çalışanların en fazla istihdam edildiği meslekler incelendiğinde ise; toplam çalışanlardan farklı olarak Diğer İmalat ve İlgili İşçiler (Elle) ile Şoför (Yolcu Taşıma) mesleklerinin ilk on meslek arasında yer aldığı görülmektedir. Erkek çalışanların en fazla istihdam edildiği sekiz mesleğin, toplam çalışanların en fazla istihdam edildiği ilk on meslek arasında yer alması, toplam çalışanlar içinde erkeklerin ağırlıkta olmasından kaynaklanmaktadır.

Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde, toplam çalışanların sıralandığı ilk on meslekten farklı olarak Fındık İşleme İşçisi, Konfeksiyon İşçisi, Meyve Sebze Ayıklama İşçisi, Ön Muhasebeci ve Sekreter bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İşi Olan İşyeri Oranı

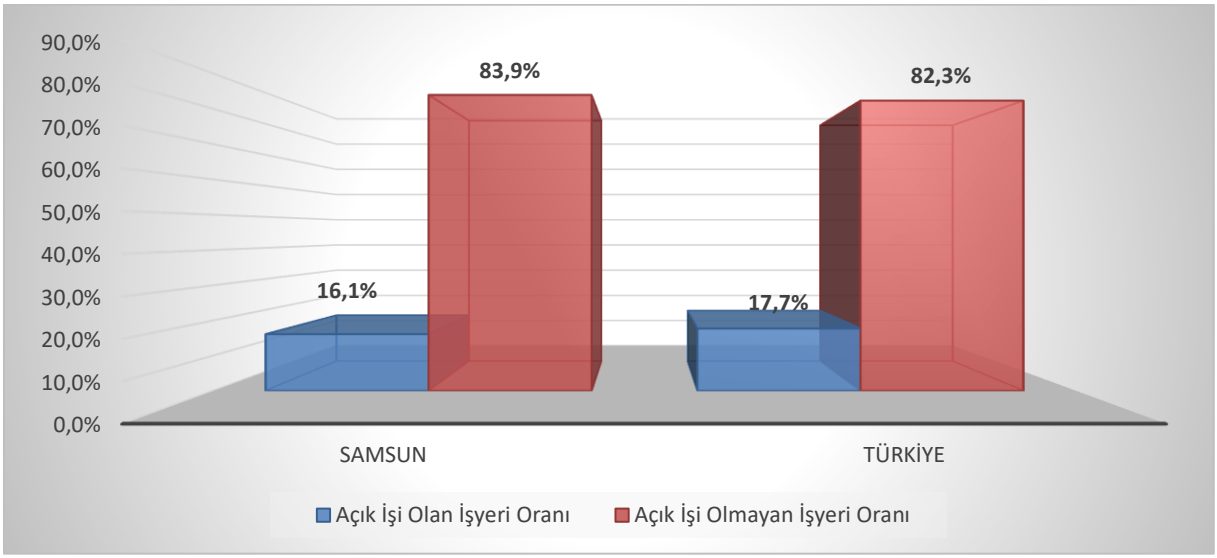

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 16,1'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir.

Samsun ilinde 166 işyerinden 671 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Açık İş Sayısı
İmalat	346
Toptan ve Perakende Ticaret	123
İnşaat	63
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	61
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	26
Ulaştırma ve Depolama	21
Eğitim	10
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	7
Bilgi ve İletişim	6
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	2
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
Genel Toplam	**671**

Kaynak: İPA 2017

Samsun ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir.208 kişilik açık işin yüzde 51,5'ine tekabül eden 346 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret, İnşaat ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörleridir. Tablo 20'de ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	4,9%	51,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2,1%	25,0%
İmalat	2,1%	22,7%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1,6%	20,3%
İnşaat	1,4%	17,4%
Toptan ve Perakende Ticaret	1,3%	17,2%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	0,9%	14,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,9%	14,3%
Eğitim	0,6%	13,7%
Ulaştırma ve Depolama	0,5%	12,0%
Bilgi ve İletişim	0,4%	11,1%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,2%	8,4%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,1%	7,3%
Genel Toplam	**1,3%**	**16,1%**

Kaynak: İPA 2017

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 20'den de görüleceği üzere Samsun ilinde açık iş oranı yüzde 1,3 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Samsun ilindeki 20+ istihdamlı işyerleri bağlamında her 98 kişilik dolu kadronun yanında 2 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 4,9 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Açık iş verme oranında da Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörü ön plana çıkmıştır. Bu sektördeki işyerlerinin yüzde 51'inde açık iş bulunmaktadır. Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörünü yüzde 25 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ve yüzde 22,7 ile İmalat sektörü takip etmektedir.

Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

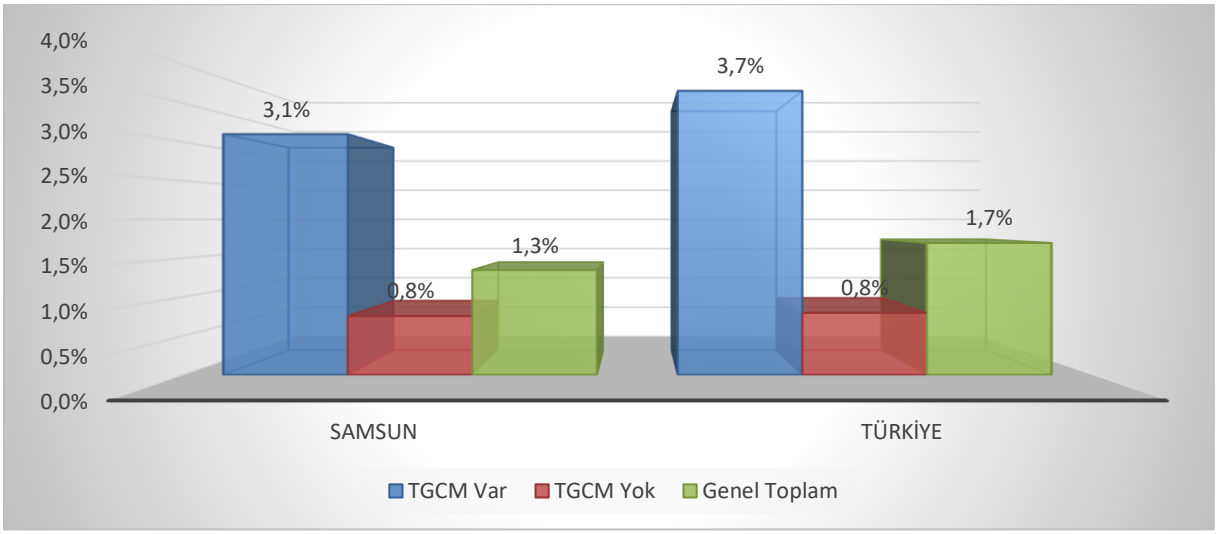

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 3,1; teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,8 olarak gerçekleşmiştir. Samsun ilinin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi, bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir. Bu da Türkiye işgücü piyasasında ve dolaylı olarak Samsun işgücü piyasasına yansıyan yapısal işsizlik probleminden kaynaklanmaktadır.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

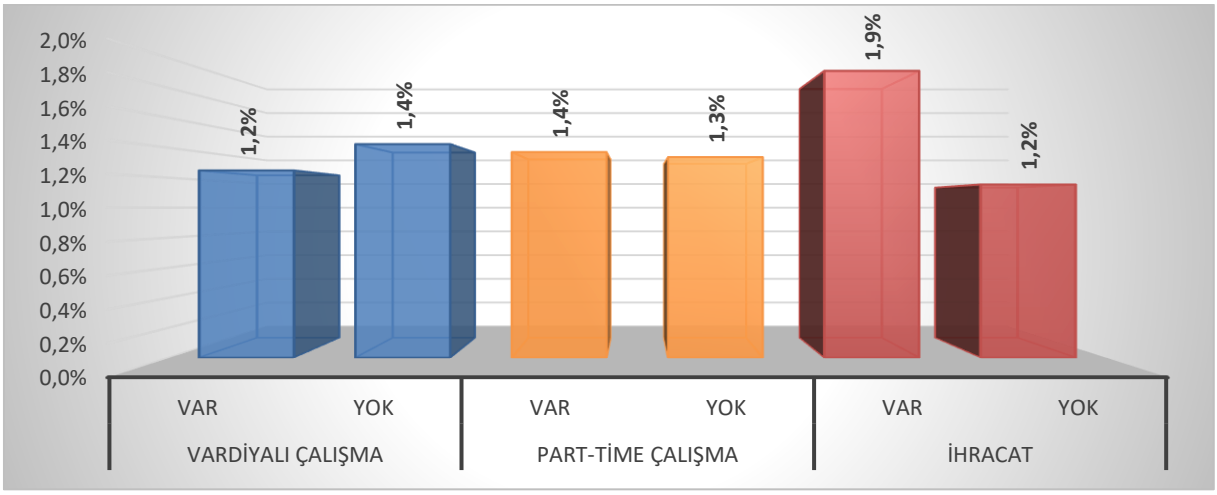

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,2 vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,4 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 1,4 yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,3'dür. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş oranı yüzde 1,9 yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,2 olarak tespit edilmiştir. İşyerinin part-time çalışma ve ihracat yapması açık iş oranını arttırmaktadır. Bu iki durumda da açık iş oranı Samsun iline ait olan yüzde 1,3'lük açık iş oranından yüksektir. Özellikle işyerinin ihracat yapması açık iş oranını arttırmaktadır.

Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

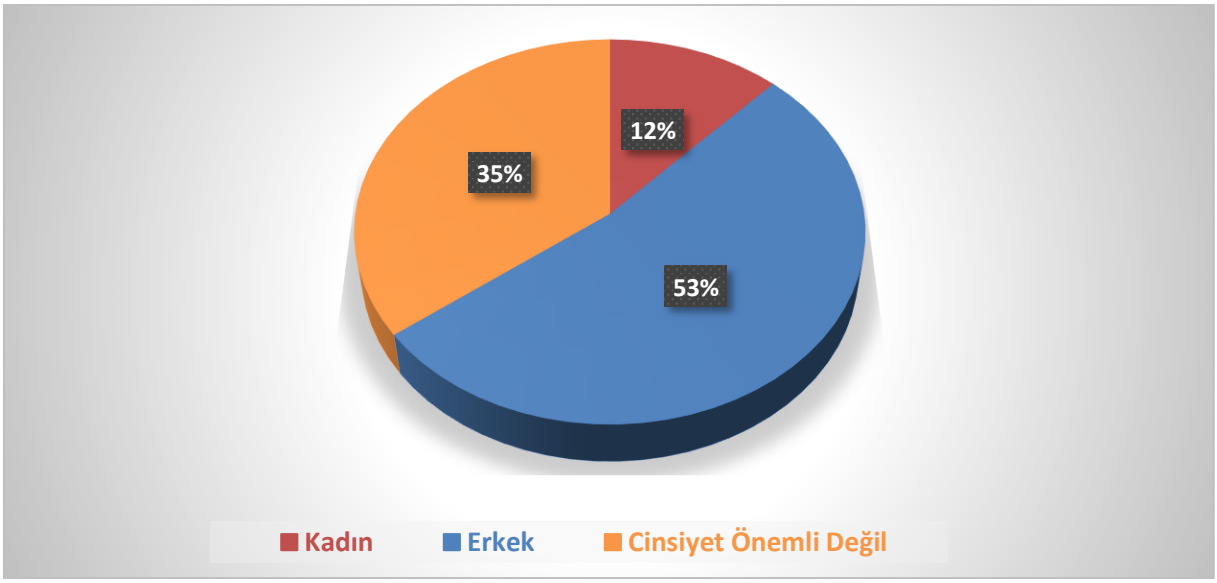

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 18'de ise Samsun ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 53'ünde işverenlerin erkek işgücü

talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise yüzde 35 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 12 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

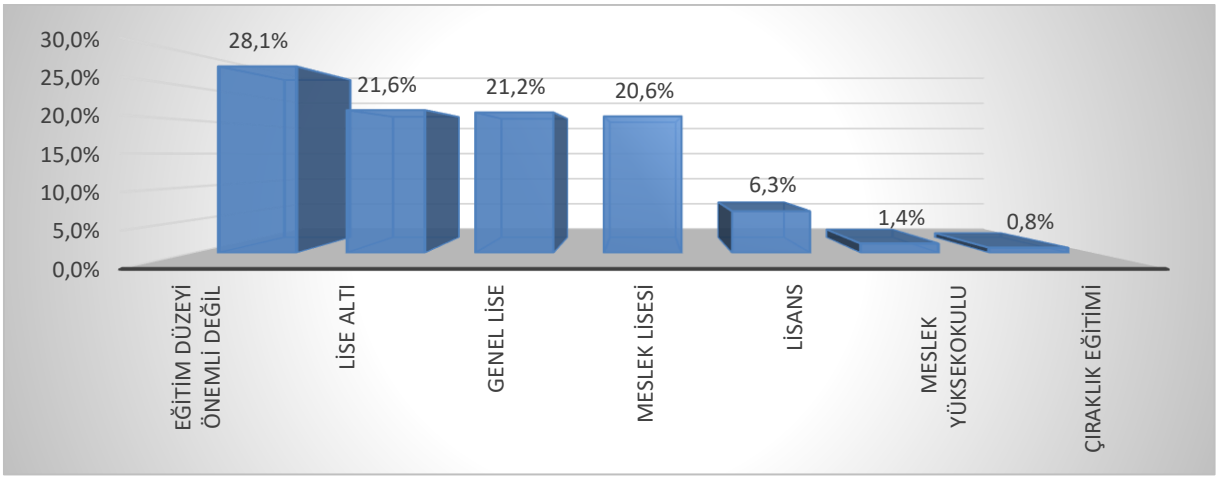

Kaynak: İPA 2017

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Samsun ilindeki açık işlerin yüzde 28,1'inde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise lise altı seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 0,8 ile çıraklık eğitimidir.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

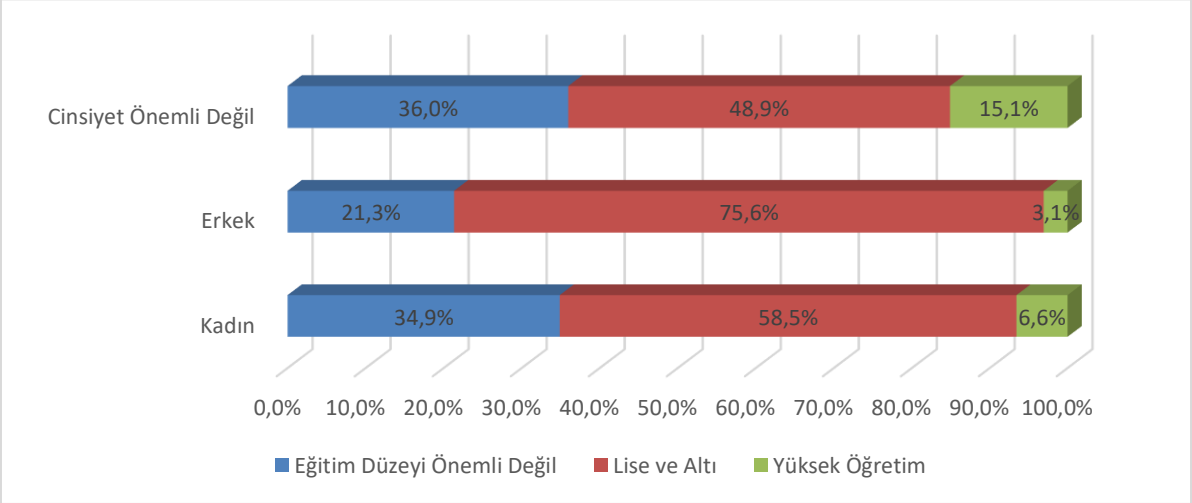

Kaynak: İPA 2017

Şekil 20'de görüleceği üzere lise ve altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Kadın ve erkek işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; erkeklerde kadınlara nazaran daha fazla oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiştir. Ayrıca kadınlarda talep edilen açık işlerde herhangi bir eğitim seviyesinin istenmemesi erkeklere göre daha fazladır. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihinde bulunulan açık işlerdeki yükseköğretim tercihine göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitimli işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken, bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 21'de Samsun ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Eğitim Seviyesi Önemli Değil	Lise ve Altı	Yüksek Öğretim
İmalat	34,6%	61,2%	4,2%
Toptan ve Perakende Ticaret	11,0%	75,5%	13,5%
İnşaat	29,8%	50,7%	19,5%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	20,0%	80,0%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	60,0%	40,0%	0,0%
Ulaştırma ve Depolama	35,1%	59,9%	5,0%
Eğitim	0,0%	30,0%	70,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Bilgi ve İletişim	16,7%	83,3%	0,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	20,0%	80,0%	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	0,0%	100,0%	0,0%
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Genel Toplam	**28,1%**	**64,2%**	**7,7%**

Kaynak: İPA 2017

Tablo 21'e bakıldığında; Eğitim sektöründeki açık işlerde yüzde 70'lik bir oranla yükseköğretim seviyesinde eğitim düzeyi talep edildiği görülmektedir. Eğitim sektörünü yüzde 19,5'lik oranla İnşaat ile yüzde 13,5'lik bir oranla Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri izlemektedir.

İşyerlerinden alınan açık işlerin tamamı için lise ve lise altı seviyesinde talep verilen dört sektör bulunmaktadır. Bu sektörler, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Finans ve Sigorta Faaliyetleridir.

İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründeki açık işlerin yüzde 60'lık bir oranda herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmamış, yüzde 40'ında lise ve altı eğitim düzeyi talep edilmiştir. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle üniversite mezunu işgücü işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen ikinci sektör ise Ulaştırma ve Depolama sektörü olmuştur. Ulaştırma ve Depolama sektöründeki açık işlerin yüzde 35,1'inde işverenler "eğitim seviyesi önemli değil" seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 59,9'unda de lise ve altı seviyesi talep edilmiştir.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektörler ise; Eğitim, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı ile Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

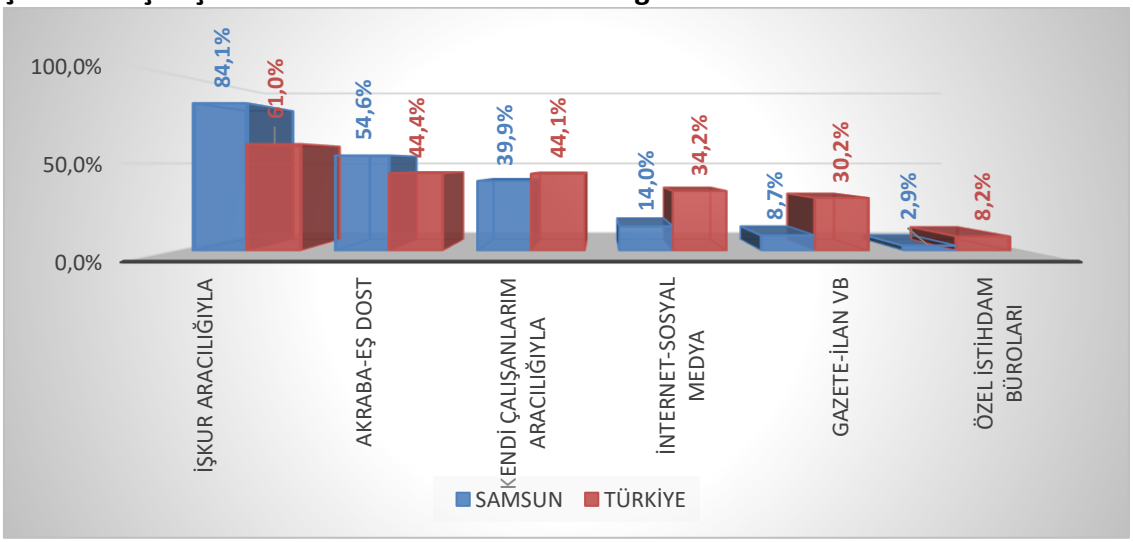

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Samsun ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Samsun ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 84,1 gibi büyük bir oranı İŞKUR vasıtası ile aranmaktadır. Türkiye ortalamasında bu oran yüzde 61 olarak izlenmiştir. İşverenler daha sonra çoğunlukla Akraba-Eş Dost arama kanalını kullanmıştır. Samsun ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 54,6 gibi büyük bir oranı Akraba-Eş Dost vasıtası ile aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 44,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu iki arama kanalı için Türkiye gerçekleşmelerinin Samsun iline göre daha düşük oranda olduğu görülmektedir. Samsun ilinde işverenler daha sonra yüzde 39,9'luk bir oranla açık işlerini Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalını kullanmıştır. Özel İstihdam Büroları Samsun ilinde arama kanalı olarak yüzde 2,9'luk bir oranla kullanılmaktadır.

İnternet-Sosyal Medya, Gazete-İlan vb ile Özel İstihdam Büroları kanallarının kullanımı açısından ise, Samsun ili Türkiye ortalamasının bir hayli altında kalmıştır. İnternet-Sosyal medya personel arama kanalı kullanımının az olması ilde hala küçük ve kapalı bir işgücü piyasası olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir. Samsun ili bu anlamda teknolojiyi yeteri kadar kullanamamakta; liyakati ve rekabeti göz ardı ederek güvenin iş piyasası için esas olması gerektiğine inanmaktadır. Özel istihdam büroları ise, Türkiye geneline göre açık işlerde çokça tercih edilen bir arama kanalı olmamıştır.

Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi	İŞKUR aracılığıyla	Akraba-Eş Dost	Kendi çalışanlarım aracılığıyla	İnternet-Sosyal Medya	Gazete-İlan vb	Özel İstihdam Büroları
Eğitim Düzeyi Önemli Değil	86,0%	67,3%	38,4%	1,6%	10,6%	3,2%
Çıraklık Eğitimi	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Lise Altı	89,1%	66,7%	60,7%	7,2%	7,2%	0,0%
Genel Lise	74,0%	61,6%	30,7%	27,7%	2,9%	0,7%
Meslek Lisesi	93,8%	18,9%	28,9%	22,7%	11,4%	5,3%
Meslek Yüksekokulu	55,6%	56,6%	33,8%	21,3%	21,6%	0,0%
Lisans	78,1%	55,4%	37,0%	17,4%	14,9%	12,2%
Genel Toplam	**84,1%**	**54,6%**	**39,9%**	**14,0%**	**8,7%**	**2,9%**

Kaynak: İPA 2017

Çıraklık Eğitimi seviyesinde talep verilen açık işlerin tamamında sadece, Kendi Çalışanlarım Aracılığı ile arama kanalı tercih edilmiştir. Meslek Yüksek Okulu seviyesinde talep verilen açık işler öncelikli olarak, yüzde 56,6 ile Akraba-Eş Dost; ikinci olarak yüzde 55,6 ile İŞKUR; üçüncü olarak ise; yüzde 33,8'lik bir oranla Kendi Çalışanların Aracılığı arama kanalları ile temin edilmeye çalışıldığı gözlenmiştir. Bu iki eğitim seviyesi (Çıraklık Eğitimi ve Meslek Yüksek Okulu) haricindeki diğer eğitim düzeylerinin tamamında açık işlerin ağırlıklı olarak İŞKUR arama kanalı vasıtasıyla karşılanmaya çalışıldığı ortadadır.

"Meslek Lisesi", "Lise Altı" ve "Eğitim Düzeyi Önemli Değil" eğitim düzeylerini tercih eden işverenlerin açık işlerini çoğunlukla İŞKUR aracılığı ile karşılamaya çalışıldığı görülmektedir.

İnternet-Sosyal Medya arama kanalı ile tercih edilen açık işlerde ise, Lise ve üzeri eğitim seviyesinin daha çok tercih edildiği tespit edilmiştir.

Özel İstihdam Büroları aracılığı ile daha çok Lisans eğitim düzeyindeki açık işlerin karşılanmaya çalışıldığı görülmektedir. Diğer arama kanallarına göre daha düşük oranda kullanılan Özel İstihdam Büroları ile daha çok beyaz yaka istihdamı sağlanmaya çalışıldığı düşünülmektedir.

Şekil 22'de ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenmektedir.

Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

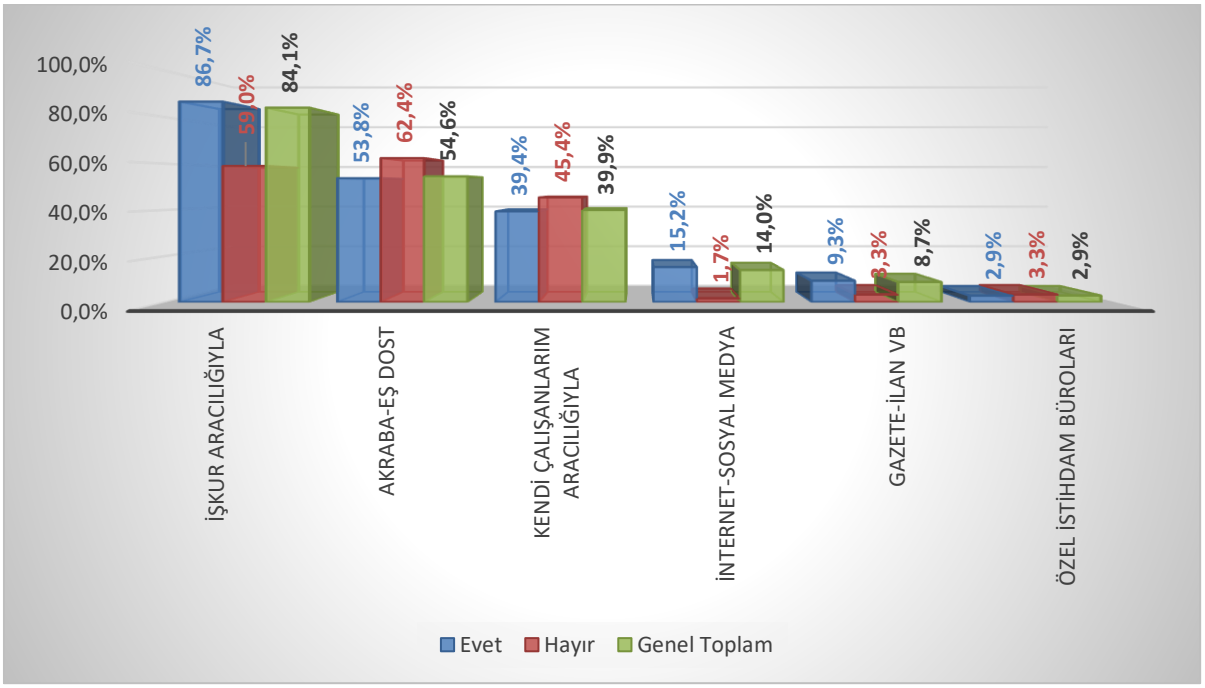

Kaynak: İPA 2017

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde ilk sırada yüzde 86,7 gibi önemli bir oranda İŞKUR ikinci sırada yüzde 53,8 ile Akraba-Eş Dost arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerini de Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinin yüzde 62,4'nü Akraba-Eş Dost aracılığı ile karşılamaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için Gazete-İlan vb. arama kanalını yüzde 9,3 oranında kullanırken, Kurum hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinde Gazete-İlan vb. arama kanalını yüzde 3,3 oranında kullanmıştır.

Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	1	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2	2	3	2	7	2	2
Takım Çalışması	4	3	5	3	5	5	3
İletişim ve İfade Yeteneği	3	4	2	4	4	3	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	5	4	5	2	4	5
Satış ve Pazarlama Becerisi	6	6	6	6	6	6	6
Bilgisayar kullanımı	7	8	7	7	-	8	7
Proje Tabanlı Çalışma	8	-	9	8	3	7	8
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	9	7	8	9	8	9	9

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alan oluşturmaktadır.

Samsun ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve daha sonra Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Satış ve Pazarlama Becerisi, Satış ve Pazarlama Becerisi, Bilgisayar Kullanımı, Proje Tabanlı Çalışma ve Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) becerileri gelmektedir.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

SAMSUN	Açık İş Sayısı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	199
Hizmet ve Satış Elemanları	126
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	154
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	59
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	64
Profesyonel Meslek Mensupları	39
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	27
Yöneticiler	2
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	-
Genel Toplam	**671**

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 29,6'dır. İkinci sırada ise, Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubu bulunmaktadır.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 25'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Samsun ili için tespit edilen yüzde 1,3'lük açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 2,2 ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Hizmet ve Satış Elemanları ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu gelmektedir.

Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

SAMSUN	Açık İş Oranı
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	2,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	1,8%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	0,7%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,6%
Yöneticiler	0,2%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%
Genel Toplam	**1,3%**

Kaynak: İPA 2017

Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık iş olmadığından açık iş oranı da sıfır görünmektedir. İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise; Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Profesyonel Meslek Mensupları, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar ile Yöneticilerdir.

Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyete Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	28,3%	8,2%	5,3%	9,6%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	22,0%	36,9%	2,7%	23,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	1,3%	29,7%	39,3%	29,6%
Hizmet ve Satış Elemanları	24,4%	7,2%	34,0%	18,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	10,9%	2,6%	3,6%	4,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	2,6%	13,2%	4,5%	8,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	7,9%	2,2%	10,6%	5,9%
Yöneticiler	2,6%	-	-	0,3%
Genel Toplam	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

Kaynak: İPA 2017

İşverenler kadın işgücü tercihinde bulundukları açık işlerinde yüzde 28,3 oranında Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde, yüzde 24,4 oranında Hizmet ve Satış Elemanları; yüzde 22 oranında Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanalar meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar yüzde 36,9 oranında ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunda yüzde 29,7 oranında bu meslek grubunda verilmiştir.

Ayrıca Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ve Hizmet ve Satış Elemanları meslek gruplarında talep edilen açık işlerde çoğunlukla herhangi bir cinsiyet tercihi bulunmamaktadır.

Tablo 27'de ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci Bilgisayar kullanımı Yeteneği gelmiştir. Daha sonra ise Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği daha sonra Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile takım çalışması becerileri öncelikli tercih edilmiştir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve ön plana çıkmıştır.

Alınan açık işlerde aranan becerilere bakıldığında; meslek gruplarının tamamında yabancı dil becerisinin tercih edilmediği görülmektedir.

Profesyonel Meslek Mensuplarında ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci sırada İletişim ve İfade Yeteneği, üçüncü sırada ise Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerisi talep edilmektedir.

Meslek gruplarında alınan açık işlerin neredeyse tamamında en çok talep edilen beceri Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olmuştur.

Sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek gruplarında tercih edilen ilk üç beceri sıralamasının aynı olduğu görülmektedir. Bu meslek gruplarında ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci sırada Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, üçüncü sırada ise; Takım çalışması becerileri öncelikli tercih edilmiştir. Genel toplamda da bu üç becerinin sıralamasının değişmediği görülmektedir.

Tablo 27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi

Beceri	BÜRO HİZMETLERİNDE ÇALIŞAN ELEMANLAR	HİZMET VE SATIŞ ELEMANLARI	NİTELİK GEREKTİRMEYEN MESLEKLER	NİTELİKLİ TARIM, ORMANCILIK VE SU ÜRÜNLERİ ÇALIŞANLARI	PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	SANATKARLAR VE İLGİLİ İŞLERDE ÇALIŞANLAR	TEKNİSYENLER, TEKNİKERLER VE YARDIMCI PROFESYONEL MESLEK MENSUPLARI	TESİS VE MAKİNE OPERATÖRLERİ VE MONTAJCILAR	YÖNETİCİLER	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	1	-	1	1	1	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	8	6	2	-	4	2	6	2	-	2
Takım Çalışması	7	3	4	-	7	3	2	3	-	3
İletişim ve İfade Yeteneği	4	1	5	-	2	5	3	4	2	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5	5	3	-	3	4	7	5	-	5
Satış ve Pazarlama Becerisi	9	4	6	-	8	7	5	-	3	6
Bilgisayar kullanımı	2	8	-	-	5	8	4	-	-	7
Proje Tabanlı Çalışma	6	9	-	-	5	6	8	6	-	8
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	3	7	7	-	6	9	8	-	-	9
Yabancı Dil	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kaynak: İPA 2017

Tablo 28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi çalışanlarım aracılığıyla
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	85,7%	-	11,2%	90,2%	-	50,4%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	30,0%	14,2%	14,2%	86,8%	2,0%	35,3%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	68,1%	11,6%	4,7%	88,9%	5,2%	50,8%
Hizmet ve Satış Elemanları	50,4%	3,3%	29,7%	72,7%	-	35,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	72,4%	7,8%	11,6%	68,0%	-	44,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	40,4%	1,7%	12,3%	87,3%	-	18,9%
Profesyonel Meslek Mensupları	57,1%	16,0%	13,5%	81,4%	15,6%	32,2%
Yöneticiler	-	-	100,0%	100,0%	-	-
Genel Toplam	**54,6%**	**8,7%**	**14,0%**	**84,1%**	**2,9%**	**39,9%**

Kaynak: İPA 2017

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; açık işleri arama kanalı olarak yüzde 84,1 ile İŞKUR'un ön planda olduğu görülmektedir. Meslek gruplarında ise Yöneticiler yüzde 100 olarak belirtilmiş olsa da 671 kişilik alınan açık işin yalnızca 2'sinin Yönetici olduğu bilgisi göz önüne alındığında, önem arz etmediği düşünülmektedir. Bunun dışında sıralama Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları şeklinde olmuştur.

İŞKUR'u yalnızca Akraba-Eş Dost arama kanalı Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar mesleğinde geride bırakmıştır. Bunun dışında tüm meslek gruplarında arama kanalı olarak İŞKUR aracılığı dikkat çeken veriler arasında yer almıştır.

Tablo 29: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslek	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Makineci (Dikiş)	-	3	-	2	-	-	4	5	-	1
Satış Danışmanı	5	8	6	1	-	2	3	7	-	4
Garson (Servis Elemanı)	-	4	-	3	-	-	5	2	-	1
Makine Teknolojisi Teknisyeni	-	-	-	3	4	-	5	2	-	1
Pres Makineleri Operatörü	-	-	-	3	-	-	-	2	-	1
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	-	5	-	4	-	-	3	2	-	1
Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat Ve Montajcısı	-	2	-	-	-	-	4	3	-	1
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	-	4	-	3	-	-	2	4	-	1
Temizlik Görevlisi	-	2	-	5	-	-	3	1	-	4
Konfeksiyon İşçisi	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2

Kaynak: İPA 2017

Tablo 29'da Samsun ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması yer almaktadır. Samsun ilinde en fazla açık olan mesleklerdeki beceri öncelikleri incelendiğinde büyük orana Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisinde önemli bir kümelenme gözlemlenmektedir. Yalnızca ikinci sırada yer alan Satış Danışmanı mesleğinde İletişim ve İfade Yeteneği talep edilmişken, dokuzuncu sırada yer alan Temizlik Görevlisi mesleğinde Takım Çalışması becerisi ve onuncu sırada yer alan Konfeksiyon İşçisi mesleğinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerileri öne çıkmaktadır.

Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

TOPLAM	KADIN	ERKEK
Makineci (Dikiş)	Konfeksiyon İşçisi	Makine Teknolojisi Teknisyeni
Garson (Servis Elemanı)	Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Pres Makineleri Operatörü
Satış Danışmanı	Satış Danışmanı	Cnc Torna Tezgâhı Operatörü
Makine Teknolojisi Teknisyeni	Temizlik Görevlisi	Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat ve Montajcısı
Pres Makineleri Operatörü	Kasiyer	Kaynak Operatörü
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	Hasta Kabul Görevlisi	Gaz Altı Kaynakçısı
Plastik Doğramacı /Pvc Doğrama-İmalat ve Montajcısı	Sekreter	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	Ön Muhasebeci	Şoför-Yük Taşıma
Temizlik Görevlisi	Paketleme İşçisi	Meydancı - Konfeksiyon
Konfeksiyon İşçisi	Kimyager	Temizlik Görevlisi

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Makine Teknolojisi Teknisyeni, Pres Makineleri Operatörü, Cnc Torna Tezgâhı Operatörü, Plastik Doğramacı / Pvc Doğrama ve Montajcısı, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Temizlik Görevlisi ve Konfeksiyon İşçisi olmuştur.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları en fazla açık iş olan meslekler ise, Konfeksiyon İşçisi, Ortacı/Ayakçı (Tekstil), Satış Danışmanı, Temizlik Görevlisi, Kasiyer, Hasta Kabul Görevlisi, Sekreter, Ön Muhasebeci, Paketleme İşçisi ve Kimyager olmuştur.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler ise, Makine Teknolojisi Teknisyeni, Pres Makineleri Operatörü, Cnc Torna Tezgâhı Operatörü, Plastik Doğramacı/ Pvc Doğrama-İmalat ve Montajcısı, Kaynak Operatörü, Gaz Altı Kaynakçısı, Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik), Şoför-Yük Taşıma, Meydancı-Konfeksiyon ve Temizlik Görevlisidir.

Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	1	1	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	2	5	2
İletişim ve İfade Yeteneği	2	4	2	3
Takım Çalışması	6	3	4	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	4	5	3	5
Satış ve Pazarlama Becerisi	5	7	6	6
Proje Tabanlı Çalışma	9	6	9	7
Bilgisayar kullanımı	7	9	7	8
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	8	8	8	9
Yabancı Dil				

Kaynak: İPA 2017

Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde ilk sırayı Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi almaktadır. Cinsiyete göre açık işlerde beceri önceliği sıralaması birbirine yakınlık göstermekle birlikte, kadınlarda önem sırası İletişim ve İfade Yeteneği ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik biçiminde ilerlemektedir. Erkeklerde ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve Takım Çalışması becerisi diğer ön plana çıkan beceriler arasında yer almaktadır. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik yine Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olarak belirlenmişken ikinci öncelik de İletişim ve İfade Yeteneği olarak görülmektedir. Yabancı dilin öncelik sıralamasında bulunduğu açık işlerde ise herhangi bir cinsiyet tercihi ifade edilmemiştir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Samsun ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

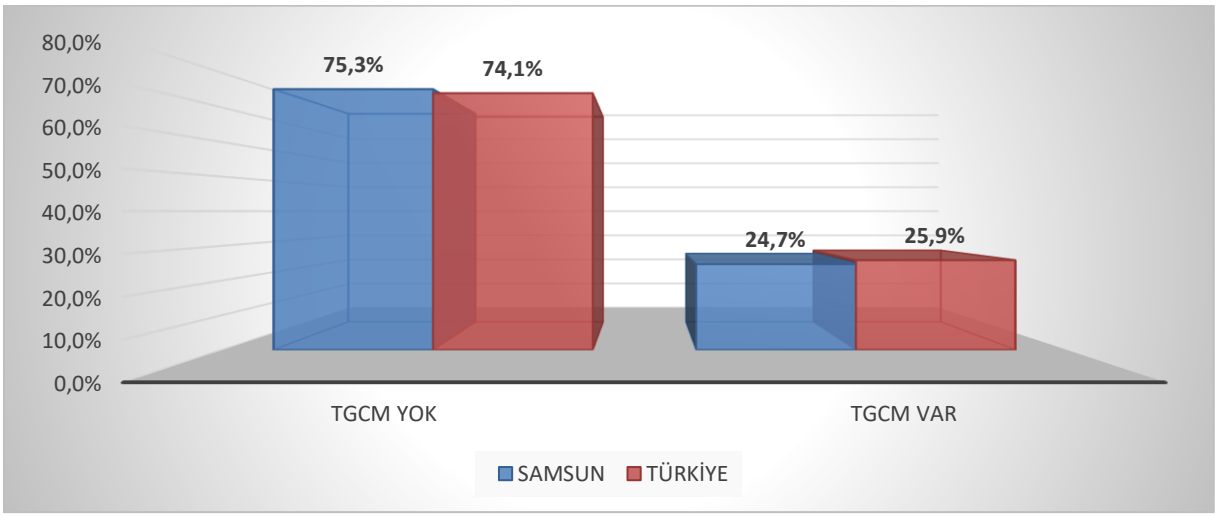

Kaynak: İPA 2017

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20+ istihdamlı 99 bin 806 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 825 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Samsun ilinde ise 20+ istihdamlı bin 29 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 254 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 24,7 ile Samsun ilinin eleman temininde ülke genelinden daha az eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

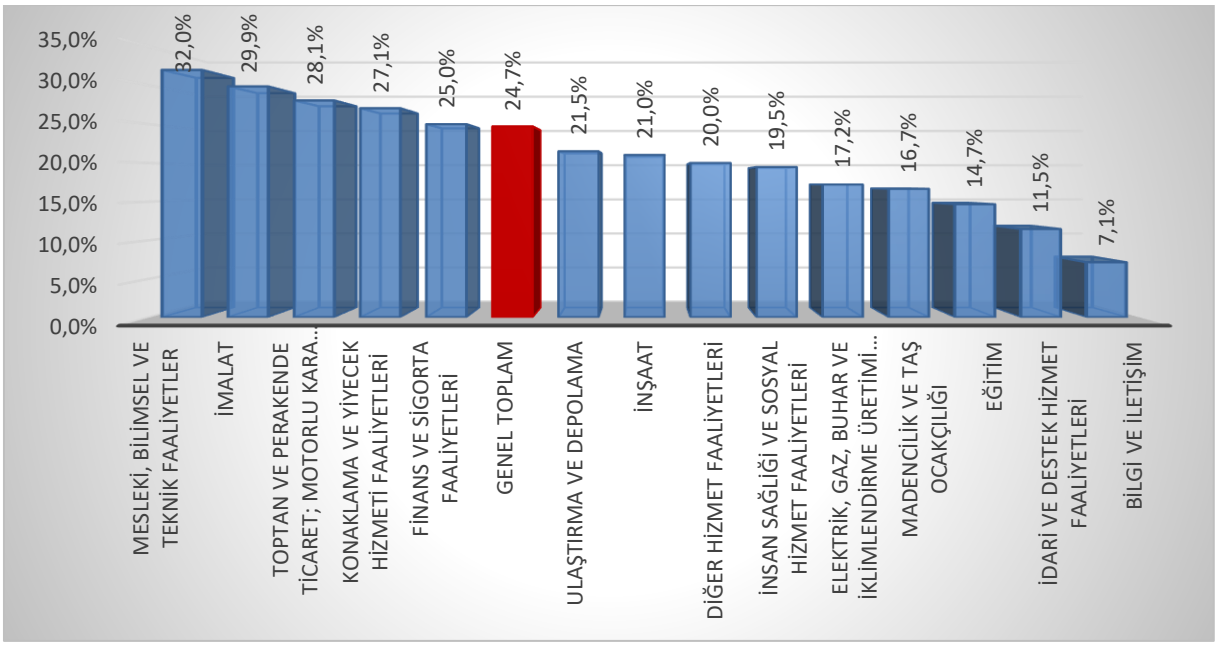

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Gayrimenkul Faaliyetleri sektörlerinde bulunan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken işyerlerinin İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin istihdama olan katkısının fazla olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	260
Toptan ve Perakende Ticaret	149
İnşaat	104
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	56
Ulaştırma ve Depolama	32
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	28
Bilgi ve İletişim	20
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	12
Eğitim	12
Diğer Hizmet Faaliyetleri	11
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	8
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	1
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	-
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	-
Gayrimenkul Faaliyetleri	-
Genel Toplam	**693**

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde 693 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu üç sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Samsun ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 73,8'ini oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Samsun ilinde toplam çalışanların yüzde 60,1'i bu sektörlerde çalışmaktadırlar.

Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

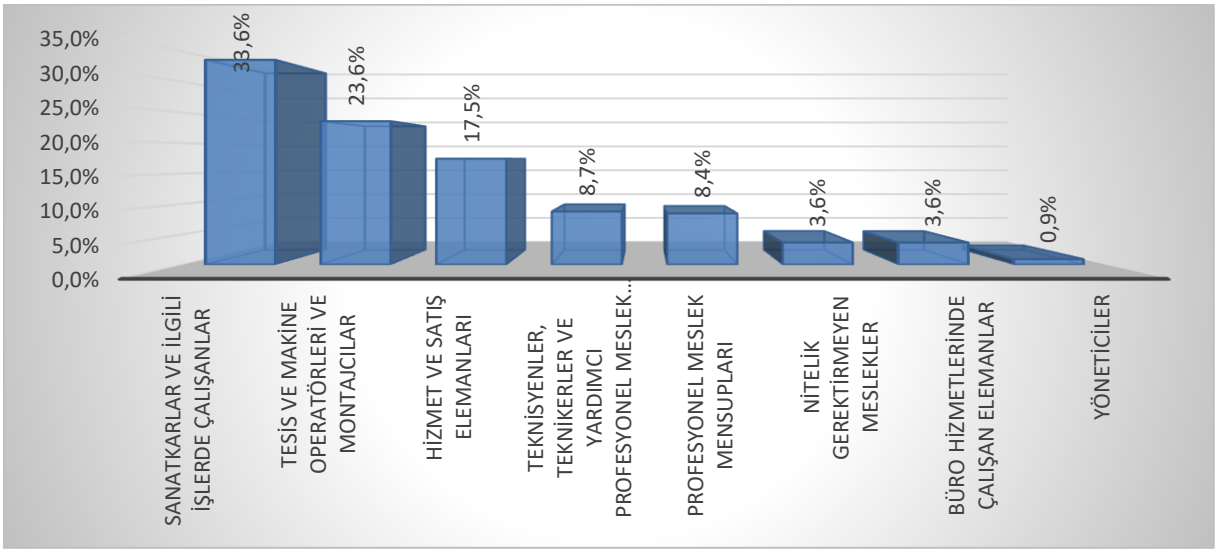

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 233 kişi ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 33,6'sı bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20+ istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek birinci sırada Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunun olması, bu meslek grubunun ihtiyaçlarının sadece Samsun ili ile sınırlı olmadığını göstermektedir. Benzer şekilde araştırma sonuçları göstermektedir ki Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Samsun ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGCM	Genelleştirilmiş Eleman Sayısı	Oranı
Makineci (Dikiş)	51	7,4%
Garson (Servis Elemanı)	44	6,4%
Satış Danışmanı	27	3,9%
Dokuma Konfeksiyon Makineci	21	3,0%
Şoför-Yük Taşıma	20	2,9%
Pazarlamacı	20	2,9%
Aşçı	16	2,4%
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	16	2,3%
Mobilya Döşeme İşçisi	14	2,0%
Soğuk Demirci	11	1,6%

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 51 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 44 kişi ile Garson (Servis Elemanı), 27 kişi ile Satış Danışmanı meslekleri takip etmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Pazarlamacı ve Aşçı olmak üzere toplam beş mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Samsun ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Pazarlamacı ve Cnc Torna Tezgâhı Operatörü mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkat çeken veriler arasında yer almaktadır.

Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

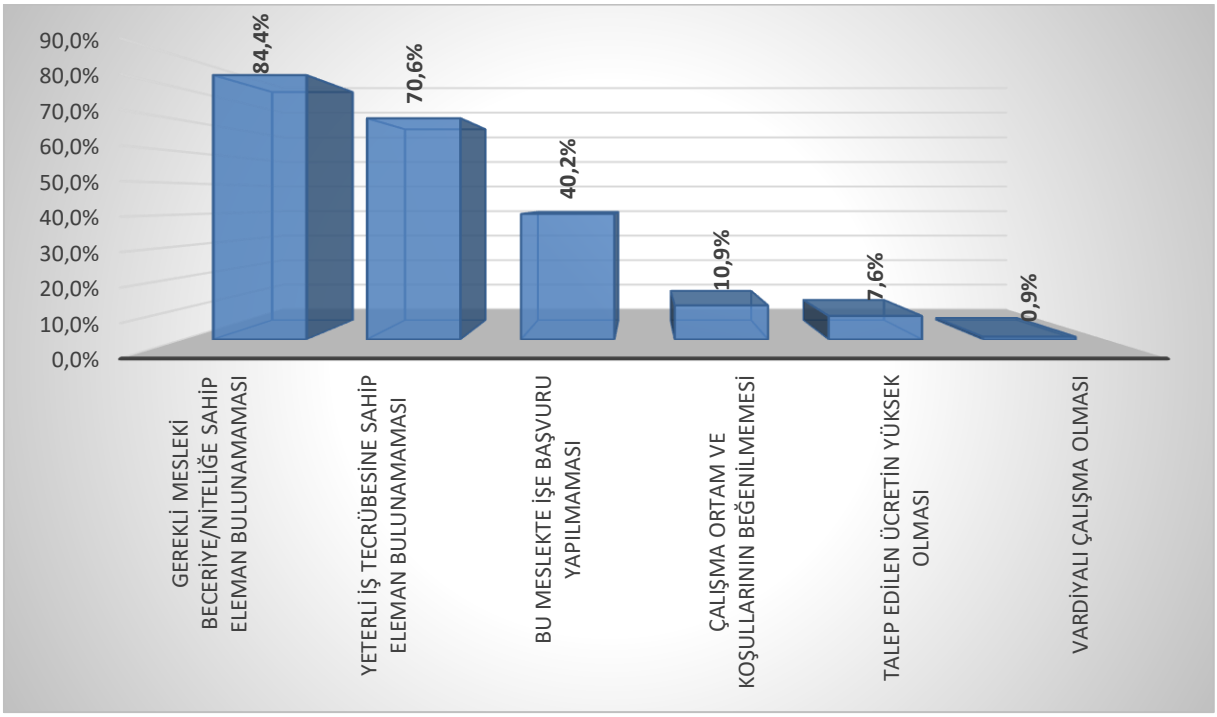

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20+ istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir.

Mesleklere Göre TGÇM dağılımı incelenirken, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği hatta birçoğunun bire bir aynı olduğu ifade edilmiştir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman

Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

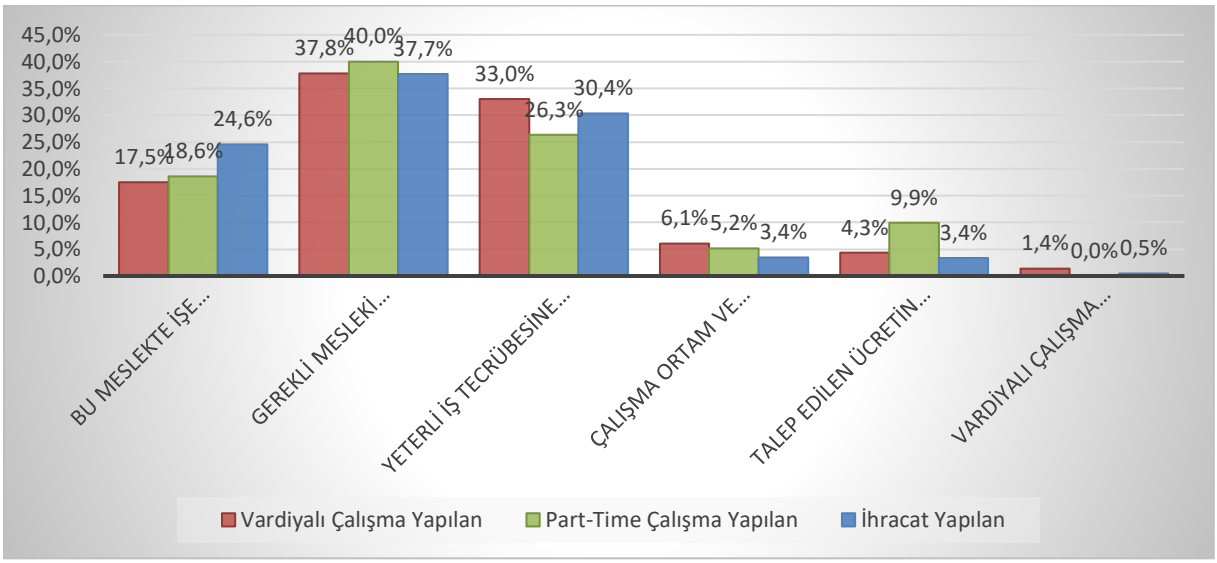

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde işyerlerinin part-time veya vardiyalı çalışanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılmıştır. Part-time, Vardiyalı ve İhracat yapan işyerlerinin eleman temininde güçlük çekme nedeni olarak ilk sırada Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması ön plana çıkmaktadır. Türkiye geneli ve Samsun ili özelinde eleman temininde güçlük çekilmesinin ilk üç nedenin sıralanışının tabloda olduğu gibi benzer olduğu görülmektedir.

Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

TGCM	Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Bu meslekte işe başvuru yapılmaması	Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması
Makineci (Dikiş)	89,8%	89,8%	65,3%	0,0%	0,0%	0,0%
Garson (Servis Elemanı)	78,9%	88,4%	32,3%	18,4%	25,9%	0,0%
Satış Danışmanı	88,2%	31,0%	11,5%	0,0%	3,8%	3,8%
Dokuma Konfeksiyon Makineci	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Şoför-Yük Taşıma	53,5%	32,5%	46,5%	37,7%	10,9%	0,0%
Pazarlamacı	94,8%	88,6%	10,4%	10,4%	5,2%	0,0%
Aşçı	87,7%	75,2%	37,0%	18,7%	6,4%	0,0%
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	100,0%	66,7%	66,7%	13,3%	0,0%	0,0%
Mobilya Döşeme İşçisi	100,0%	100,0%	76,9%	0,0%	0,0%	0,0%
Soğuk Demirci	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, neredeyse ilk on mesleğin tamamında temininde güçlük çekilme nedeni olarak ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Yalnızca Satış Danışmanı mesleğinde öncelikli olarak temininde güçlük çekilme nedeni Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamamasıdır.

Makineci (Dikiş), Dokuma Konfeksiyon Makineci, Mobilya Döşeme İşçisi ve Soğuk Demirci mesleklerinde; Çalışma Ortam ve Koşullarının Beğenilmemesi, Talep Edilen Ücretin Yüksek Olması ve Vardiyalı Çalışma Olması temininde güçlük çekilme nedeni olarak görülmemiştir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir. Samsun ilinde 2017 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Samsun ilinde işverenlerin yüzde 24,7'si istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2'si istihdamın artacağını öngörürken Samsun'da bu sayı 2,4'e yükselmekte olup işverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,4 olarak öngörürken Samsun ilinde ise ülke geneline yakın olup yüzde 1,6 olarak öngörülmüştür.

Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Y.	Değişmeyecek
Toptan ve Perakende Ticaret	24,9%	3,2%	47,4%	24,5%
İmalat	31,9%	1,3%	42,8%	23,9%
İnşaat	14,1%	0,6%	65,5%	19,8%
Konaklama Ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	28,4%		37,8%	33,8%
Ulaştırma Ve Depolama	21,8%	2,0%	54,9%	21,4%
Eğitim	21,9%	2,4%	43,9%	31,8%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	41,9%	2,8%	35,8%	19,5%
İdari Ve Destek Hizmet Faaliyetleri	25,7%	2,9%	54,3%	17,1%
Mesleki, Bilimsel Ve Teknik Faaliyetler	24,0%		48,0%	28,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	13,3%		46,7%	40,0%
Bilgi ve İletişim	14,3%		50,0%	35,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	16,6%		16,6%	66,9%
Madencilik Ve Taş Ocakçılığı			83,3%	16,7%
Finans Ve Sigorta Faaliyetleri			75,0%	25,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faal.	49,0%			51,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	50,0%			50,0%
Genel Toplam	**24,7%**	**1,6%**	**49,1%**	**24,6%**

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ve İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde olduğu görülmektedir. En fazla azalış bekleyen sektör ise Toptan ve Perakende Ticaret olarak gözlenmiştir. Genel olarak sektörlerin tamamında önemli ölçüde istihdam azalışı beklentisi beklenmemektedir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı sektöründeki işyerlerinin yüzde 66,9'u Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ile Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektörlerindeki işyerlerinin yarısı gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	20	49,1%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	252	8,7%
Bilgi Ve İletişim	114	7,8%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor	6	6,1%
İmalat	955	5,9%
İnşaat	216	5,0%
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	28	4,9%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	131	4,7%
Toptan ve Perakende Ticaret	390	4,3%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	119	2,9%
Diğer Hizmet Faaliyetleri	9	2,7%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı	20	2,3%
Ulaştırma ve Depolama	104	2,3%
Eğitim	32	1,9%
Genel Toplam	**2.395**	**4,9%**

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,2 artacağı beklenmekte olup Samsun'da ise bu oran, yüzde 4,9 olup ülke genelinin üzerindedir.

En fazla istihdam artış yüzde 49,1 ile Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe beklenmekte olduğu görülse de, bu sektörde çalışan sayısının diğer sektörlere göre nispi olarak az olması nedeniyle dikkate alınmaması gereken bir değer olarak değerlendirilebilir. Bunun dışında Tablo 36'da görüldüğü üzere, NİDO oranı yüzde 5 ile 9 arasında sıralanan tüm sektörlerde önemli istihdam artışı beklenmektedir. Özellikle 955 kişilik büyük gelişim göstermesi

beklenen İmalat sektöründeki yüzde 5,9'luk, 390 kişilik gelişim göstermesi öngörülen Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki yüzde 4,3'lük ve 252 kişilik artış beklentisinin olduğu İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründeki yüzde 8,7'lik NİDO oranları dikkat çeken veriler arasında yer almaktadır

Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	26	11,9%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	544	7,2%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	670	6,9%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	462	5,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	264	3,9%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	155	3,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	147	3,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	126	2,1%
Yöneticiler	1	0,1%
Genel Toplam	**2.395**	**4,9%**

Kaynak: İPA 2017

Bütün meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. Sayısal olarak en fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 670 kişilik artış ile Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 1 kişilik artış ile Yöneticilerdir. Çalışan sayısında son sırada yer alan Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubu net istihdam değişim oranında yüzde 11,9'luk bir orana sahip olsa da; meslek gruplarında dikkate alınmaması gereken bir veri olarak ön plana çıkmaktadır.

Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Temizlik Görevlisi	Alüminyum Kompozit Cephe Kaplamacısı
Konfeksiyon İşçisi	Meyve Sebze Ayıklama İşçisi
Satış Danışmanı	Ağaç Palet İmalatçısı
Cnc Torna Tezgâhı Operatörü	Tır-Çekici Şoförü
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi (Banka)	Teknik Servis Elemanı
Makineci (Dikiş)	Okul Müdürü
Trikotajcı/Endüstriyel Örmeci	Fen Bilgisi Öğretmeni-İlköğretim
Ortacı/Ayakçı (Tekstil)	İlköğretim Matematik Öğretmeni
Garson (Servis Elemanı)	
Vulkanizasyon İşçisi (Sıcak İşlem)	

Kaynak: İPA 2017

Samsun ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Temizlik Görevlisi, Konfeksiyon İşçisi, Satış Danışmanı, Cnc Torna Tezgâhı Operatörü, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi (Banka) ve Makineci (Dikiş) meslekleri olup, Alüminyum Kompozit Cephe Kaplamacısı, Meyve Sebze Ayıklama İşçisi, Ağaç Palet İmalatçısı, Tır-Çekici Şoförü mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Konfeksiyon İşçisi, Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı ve Makineci (Dikiş) meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Samsun ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Meyve Sebze Ayıklama İşçisi mesleği istihdam azalış beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Ayrıca bu yıl Eğitim sektöründe mesleklerde azalış beklendiği dikkat çekmektedir.

Şekil 28: İşyeri Özellikleri Bakımından NİDO

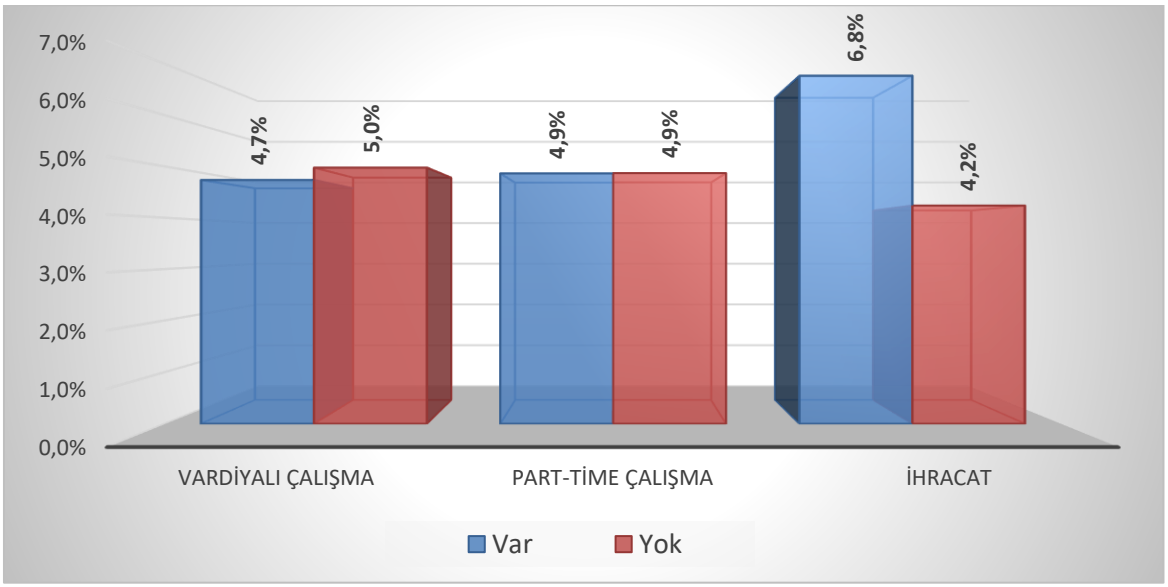

Kaynak: İPA 2017

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında işyerinin ihracat yapması net istihdam değişim oranını ciddi bir oranda arttırmaktadır. Samsun iline ait net istihdam değişim oranı yüzde 4,9 iken ihracat yapan işyerlerine ait net istihdam değişim oranı yüzde 6,8'dir. Vardiyalı ve part-time çalışma işyerinin istihdam artışını önemli ölçüde etkilememektedir. Vardiyalı çalışma özelliğine sahip işyerlerine ait net istihdam değişim oranları bu özelliğe sahip olmayan işyerlerinin net istihdam değişim oranlarından düşüktür. Ayrıca il geneline ait net istihdam değişim oranına benzer bir oranla karşımıza çıkmaktadır.

SONUÇ

2017 yılında Samsun İlinde gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırmasının yapılmasında öne çıkan amaçlardan bir tanesi en genel anlamıyla aktif işgücü politikalarının tümüne veri sağlamaktır. Diğer amaç ise, işgücü piyasasında özellikle de talep açısından ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve beceri gereksinimlerini tespit ederek işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliğin giderilmesine yönelik politika ve önerilerin geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Dolayısıyla bu raporun bulguları da ihtiyaçların tespitine yönelik katkı ve öneriler açısından değerlendirilebilir.

Samsun ilinde temel işgücü verileri incelenecek olursa işgücüne katılım oranının 2008 yılında yüzde 56,6 iken 2013 yılına kadar dalgalı bir düşüş eğilimi göstererek yüzde 50,5 seviyesine gerilediği görülecektir. TÜİK verilerine göre Türkiye genelinde işgücüne katılım oranı yüzde 48,3 olup, Samsun İli Türkiye geneli ile oransal benzerlik göstermektedir.

Samsun ilinde istihdam oranı 2008 yılında yüzde 52,2 iken işgücüne katılım oranlarına paralel olarak 2013 yılına kadar yüzde 47,2 seviyesine gerilemiştir. TÜİK verilerine göre 2013 yılında Türkiye geneli istihdam oranı yüzde 43,9 ile Samsun ili istihdam oranının altındadır. Çalışabilir nüfusun artış hızına oranla yeni istihdam olanaklarının aynı hızda yaratılamaması nedeniyle hem işgücüne katılım oranları hem de istihdam oranları düşüş göstermektedir.

Samsun İlinde işsizlik oranı 2008 yılında yüzde 7,8 iken 2010 yılına kadar yatay seyir izlemiş, 2011 yılında ise yüzde 5,5'e gerilemiştir. 2012 yılından itibaren tekrar yükselme eğilimini göstererek 2013 yılında yüzde 6,6 seviyesine ulaşmıştır. TÜİK verilerine göre 2013 yılında Türkiye geneli işsizlik oranı yüzde 9,7 ile Samsun işsizlik oranının oldukça üzerindedir.

İŞKUR veri tabanında çekilen veriler incelendiğinde ise şu sonuçlara ulaşılmıştır. 2016 yılsonu itibariyle Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğüne kayıtlı işsiz sayısı 45.729'dur. Kayıtlı işsizlerin 21.083'i erkek, 24.646'i ise kadındır. Kayıtlı işsizlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde en fazla kayıt bulunan mesleklerin Beden İşçisi (Genel), Büro Memuru (Genel) ve Beden İşçisi (Temizlik) olduğu görülmektedir.

2016 yılsonu itibariyle Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından alınan açık iş sayısı 25.406'dir. Bu rakam 2015 yılı açık iş verileriyle karşılaştırıldığında; yüzde 11'lik bir azalış gözlenmiştir

2015 yılı içerisinde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 12.219 kişi işe yerleştirilmiştir. Bu kişilerin 7.036'sı erkek, 5.183'ü kadındır. 2016 yılında ise 9.731 kişi işe yerleştirilmiştir. İşe yerleşenlerin 5.400'ü erkek, 4.331'i kadındır. Alınan açık iş sayısındaki azalış, işe yerleştirme sayılarına da yansımış, 2016 yılında 2015 yılına oranla yüzde 25 azalış kaydedilmiştir.

2015 ve 2016 yılları itibariyle mesleki eğitim kurs verileri incelendiğinde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 2015 yılında 206 adet, 2015 yılında ise; 202 adet kurs programı düzenlenmiştir. Düzenlenen kurs programlarına 2015 yılında 4.125 kişi, 2016 yılında ise; 3.878 kişi katılmıştır. 2016 yılındaki düzenlenen kurs sayısı ve katılımcı sayısında, 2015 yılına göre bir miktar azaldığı görülmektedir. Ancak 2016 yılındaki kadın kursiyer sayısının 2015 e göre halen artış göstermesi dikkat çekicidir.

2015 ve 2016 yılları itibariyle işbaşı eğitim programı verileri incelendiğinde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 2015 yılında 2.520 adet, 2016 yılında ise; 3.191 adet işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Düzenlenen işbaşı eğitim programlarına 2015 yılında 4.667 kişi, 2016 yılında ise; 6.029 kişi katılmıştır. 2016 yılında bir önceki yıla göre; programa katılanların sayısında yüzde 29,2'lik bir artış gözlenmiştir. Bu artışta iş ve meslek danışmanlarının kurum faaliyetlerinin tanıtımındaki özverili çalışmaları dikkat çekicidir.

2015 ve 2016 yılları itibariyle girişimcilik eğitim programı verileri incelendiğinde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 2015 yılında 16 adet, 2016 yılında ise; 32 adet kurs programı düzenlenmiştir. Düzenlenen kurs programlarına 2015 yılında 406 kişi, 2016 yılında ise; 780 kişi katılmıştır. 2016 yılında bir önceki yıl düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı iki katına çıkarken, katılımcı sayısı da yüzde 92,1 oranında artmıştır.

2015 ve 2016 yılları itibariyle toplum yararına program verileri incelendiğinde Samsun Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü tarafından 2015 yılında 118 adet, 2016 yılında ise; 27 adet toplum yararına program düzenlenmiştir. Düzenlenen programlar ile 2015 yılında 5.275 kişi, 2016 yılında ise; 1.297 kişi geçici olarak istihdam edilmiştir.

İşsizlik sigortası fonuna başvurarak ödenek almaya hak kazanan çalışanların sayısı 2015 ve 2016 yılsonu itibariyle meslekler ve toplam yararlanıcı sayıları bakımından incelenmiştir. Buna göre 2015 yılında toplam 6.946 kişi ödenekten faydalanırken 2016 yılında döneminde bu rakam 9.568 olmuştur. Rakamlar bu yıl geçtiğimiz yıla göre daha fazla kişinin ödeneğe başvurduğunu dolayısıyla işsiz kalan kişi sayısında bir artış olduğuna işaret etmektedir.

2017 yılı İşgücü Piyasası Araştırmasının alan çalışması örneklemini; Türkiye İstatistik Kurumu ile birlikte tespit edilen ve Samsun İlinde özel sektörde faaliyet gösteren, 2 ve üzeri çalışanı olan işyerleri oluşturmaktadır. Çalışma 3 Nisan-5 Mayıs 2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Uluslararası sektörel ve mesleki sınıflandırmaların (NACE Rev.2) kullanıldığı araştırmada 2-19 çalışan sayısı olan işyerleri için örneklem yöntemi, 20 ve üzerinde çalışanı olan işyerleri için ise, tamsayım yöntemi kullanılmıştır. Yani Samsun İlindeki 20+ istihdamlı özel sektör işyerlerinin tamamı ziyaret edilmiştir. Bu çalışma ile 20+ istihdamlı 1029 işyerinden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Samsun ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 80,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 55,4 olarak gerçekleşerek, bu oran Samsun ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok İŞKUR'dan eleman talebi noktasında hizmet almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 76,8'i İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuşlarken, yüzde 73,2'si danışmanlık ve yönlendirme alanında İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir. Özellikle son dönemlerde işverenlerin işbaşı eğitim programlarına olan ilgisi Samsun ilinde yüzde 60,5 oranında kendisini göstermiştir.

Samsun ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 87,4'ü vardiyalı çalışma sistemini uygulamakta iken yüzde 92'si ihracat yapmakta, yüzde 88'i ise part-time eleman çalıştırmaktadır.

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Samsun ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 84,1'i gibi büyük bir oranı İŞKUR'a verilmiştir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 61 olarak gerçekleşmiştir. Samsun ilinde işverenler daha sonra akraba-eş dost aracılığı arama kanalını kullanmıştır. Bu iki arama kanalı için Türkiye gerçekleşmelerinin Samsun iline göre daha düşük bir oranda olduğu görülmektedir.

Çalışma kapsamında Samsun İlinde 166 farklı işyerinde toplam 671 kişilik açık iş talebi bulunduğu tespit edilmiştir. Buna ek olarak, Samsun'un "açık iş oranı" yüzde 1,3 olarak hesaplanmıştır. Başka bir deyişle Samsun İlinde her yüz kişilik kadronun 98,7 i dolu, 1,3'si boş olup doldurulmaya hazırdır. Saha çalışmasında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 16,1'i açık işi olduğunu belirtmiştir. Açık işler için yaklaşık yüzde 28,1 oranında herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Açık işler için yüzde 0,8 oranında çıraklık eğitimi, yüzde 1,4 oranında meslek yüksekokulu, yüzde 6,3 oranında lisans, yüzde 21,6 oranında lise altı eğitimliler, yüzde 41,8 oranında lise ve dengi eğitimliler tercih edilmektedir.

Sektörlere göre en yüksek açık iş oranı yüzde 4,9 ile Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme faaliyetleri sektöründe tespit edilmiştir. Ancak bu noktada Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme faaliyetleri sektöründe yalnızca 2 kişilik açık iş bulunduğu ve bu sektörde sadece 41 kişinin istihdam edildiği, bu nedenle de istatistiki bir sapma olduğu hususu göz önünde bulundurulmalıdır. Zira Samsun ili genelinde açık iş oranı yalnızca yüzde 1,3 olarak hesaplanmıştır. Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme faaliyetleri sektörünü yüzde 2,1 ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri ile İmalat sektörleri izlemektedir.

Samsun ili İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları sayısal olarak incelendiğinde Kurum verilerinde olduğu gibi İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 671 kişilik açık işin yüzde 51,5'ine tekabül eden 346 kişilik kısmı İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise 123 kişilik açık işle Toptan ve Perakende Ticaret 63 kişilik açık işle İnşaat ile 61 kişi ile Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleridir.

Açık işler için talep edilen becerilere bakıldığında; ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe gelmektedir. İkinci sırada ise Fiziki ve Bedensel Yeterlilik ve daha sonra Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneği, Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme, Satış ve Pazarlama, Bilgisayar Kullanımı, Proje Tabanlı Çalışma ve Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) gelmektedir.

Samsun'da açık işlerin en fazla olduğu ilk 10 mesleğin sırasıyla Makine Teknolojisi Teknisyeni, Pres Makineleri Operatörü, Cnc Torna Tezgâhı Operatörü, Plastik Doğramacı/ Pvc Doğrama-İmalat ve Montajcısı, Kaynak Operatörü, Gaz Altı Kaynakçısı, Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik), Şoför- Yük Taşıma, Meydancı- Konfeksiyon ve Temizlik Görevlisi olduğu tespit edilmiştir.

Samsun İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre, Samsun ilindeki işverenlerin 693 kişilik açık iş pozisyonunda eleman temininde güçlük çektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma kapsamında ziyaret edilen işyerlerinin yüzde 24,7'si eleman temininde güçlük çektiğini belirtmiştir. Başka bir deyişle her 4 işverenden 1'i işgücü piyasasında aradığı elemanı bulurken zorlanmıştır. Sektörel bazlı değerlendirme yapıldığında ise İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İnşaat sektörlerinin ağırlıkla aradıkları personeli güçlükle temin edebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında işyeri ziyaretleri sırasında görüşülen işverenlere hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri sorulmuştur. Eleman temininde en fazla güçlük çekilen meslekler incelendiğinde; ilk sırada 51 kişi ile Makineci (Dikiş) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 44 kişi ile Garson (Servis Elemanı), 27 kişi ile Satış Danışmanı meslekleri takip etmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Makineci (Dikiş), Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Pazarlamacı ve Aşçı olmak üzere toplam beş mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Samsun ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Samsun ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, neredeyse ilk on mesleğin tamamında temininde güçlük çekilme nedeni olarak ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Yalnızca Satış Danışmanı mesleğinde öncelikli olarak temininde güçlük çekilme nedeni Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamamasıdır.

Samsun İşgücü Piyasası Talep Araştırması sonuçları 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle istihdamda 2.395 kişilik net artışın beklendiğini göstermektedir. Başka bir deyişle, işverenler çalışmanın yapıldığı referans döneme kıyasla, 30 Nisan 2018 tarihinde istihdamın net olarak yüzde 4,9 artmasını beklemektedir.

30 Nisan 2018 tarihinde sektörler itibariyle net istihdam değişimi tahminlerine oransal olarak bakılacak olursa, en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin sırasıyla; Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Bilgi ve İletişim sektörlerinde olduğu görülmektedir. Bu veriler sayısal olarak incelendiğinde

ise; İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde olacağı göze çarpmaktadır.

Samsun ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Temizlik Görevlisi, Konfeksiyon İşçisi, Satış Danışmanı, Cnc Torna Tezgâhı Operatörü, Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi (Banka) ve Makineci (Dikiş) meslekleri olup; Alüminyum Kompozit Cephe Kaplamacısı, Meyve Sebze Ayıklama İşçisi, Ağaç Palet İmalatçısı, Tır-Çekici Şoförü mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

KAYNAKÇA

İŞKUR, İstatistik Yıllıkları

TÜİK, Hane halkı İşgücü Anketleri

EKLER

EK 1: 2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR

2017 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2017 YILI İPA İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan işgücü piyasası araştırması ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı, sektörler bazında personel, eğitim, nitelik vb. ihtiyaçlarının belirlenmesine yönelik bilgi derlenmesi amaçlanmaktadır.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak amacıyla toplanmakta olup, gizliliği 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile teminat altına alınmıştır. Kanun uyarınca sizden alınan bu bilgilerden şahsınıza özel olanlar; idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistik amacı dışında kullanılamaz.

2- 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu'nun 21 inci maddesi gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim iş-yerlerine 3.114 TL (üçbinyüzondört Türk Lirası) İdari Para Cezası verilir.

3- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka amaçla kullanılamaz. **İkinci fıkraya aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136 ncı maddesi hükümleri uygulanır.**

Kapsam

İşyeri Bilgi Formunun, işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhase-be müdürleri tarafından doldurulması gerektirmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No	:.....
Işyerinin Yasal Unvanı	:.....

1

ADRES BİLGİLERİ

İL /İLÇE :.....
MAHALLE: .....
CADDE/SOKAK :.....
İÇ/DIŞ KAPI NO :.....
TELEFON/FAKS/E-POSTA :.....

FORMU CEVAPLAYAN İŞYERİ YETKİLİSİNİN

Adı-Soyadı : ..... Unvanı :.....
Tarih : ..... Telefonu : .....
E-Posta :..... İmza/Kaşe: .....

Bu kısım Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'nde Bilgi Formunun uygulamasından sorumlu olan "kamu görevlilerince" doldurulacaktır.

BU İŞYERİ BİLGİ FORMU ZİYARETÇİ VE KOORDİNATOR EL KİTABI OKUNDUKTAN SONRA UYGULANMIŞ VE VERİ GİRİŞİ ZİYARETÇİ VE KOORDİNATÖR EL KİTABINA UYGUN YAPILMIŞTIR.

	ZİYARETÇİ	KONTROLÖR	VERİ GİRİŞ PERSONELİ
Adı-Soyadı			
Tarih			
İmza			

1) İşyerinizin kuruluş tarihini yıl olarak belirtiniz.

.....

2) İŞKUR'un hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadığınızı belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐ (4. Soruya geçebilirsiniz)

3) İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandığınızı belirtiniz.
(Birden fazla seçenek işaretlenebilir) (Cevapladıktan sonra 5. Soruya geçebilirsiniz)

Eleman Talebi ☐
Çalışanların Mesleki Eğitimi ☐
Kısa Çalışma Ödeneği ☐
İşbaşı Eğitim Programları ☐
Mesleki Eğitim Kursu ☐
Danışmanlık ve Yönlendirme ☐

4) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz.

☐ İŞKUR hizmetlerinden haberdar değilim.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere ihtiyaç duymadım.
☐ İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum.
☐ Diğer (Belirtiniz).....

5) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

6) İşyerinizde ihracat yapılıp yapılmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

7) İşyerinizde kısmi süreli (part-time) çalışanın olup olmadığını belirtiniz.

Evet ☐ Hayır ☐

↓

(.....kişi kısmi süreli çalışmaktadır)

BÖLÜM I- MEVCUT İSTİHDAM

8) İşyerinizde çalışmakta olan mevcut personeli fiilen yaptıkları işlere göre sıralayınız?

Yapılan iş (Örnek; mimar, ziraat mühendisi, harita teknikeri, buldozer operatörü, sekreter, taşıma işçisi vb.)	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
TOPLAM			

BÖLÜM II-AÇIK İŞLER

9) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyormusunuz?

9.1) Eleman aramıyoruz. → 10.Soruya geçiniz.

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işiniz için cinsiyet tercihini belirtiniz? 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Talep Edilen Beceriler * 1. Bilgisayar kullanımı 2. Fiziki ve bedensel yeterlilik 3. Hesap yapabilme (Analitik beceri) 4. İletişim ve ifade yeteneği 5. Proje tabanlı çalışma 6. Satış ve pazarlama becerisi 7. Sorun çözme ve inisiyatif alabilme 8. Takım çalışması 9. Yabancı Dil 10. Yeterli mesleki/teknik bilgi ve tecrübe			Ilgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz ** 1. Akraba-Eş Dost 2. Gazete-İlan, vb. 3. İnternet-Sosyal Medya 4. İŞKUR aracılığıyla 5. Kendi çalışanlarım aracılığıyla 6. Ozel Istihdam Büroları		
				1	2	3	1	2	3

*Önem derecesine göre **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1- En önemli)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1 tanesini işaretleyiniz.

BÖLÜM III - 30 NİSAN 2018 TARİHİ İTİBARİYLE ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

10) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	10.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	11. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	11. soruya geçiniz.

10.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

11) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	11.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	12. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	12. soruya geçiniz.

11.1) 30 Nisan 2018 tarihi itibariyle işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

BÖLÜM IV - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

12) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri ve bu meslekler-de temininde güçlük çektiğiniz eleman sayısını belirtiniz?

12.1) Eleman temininde güçlük çektiğimiz meslek yok. → 13.Soruya Geçiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* 1. Bu meslekte **yeterli** işe başvuru yapılmaması 2. Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması 3. Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması 4. Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi 5. Talep edilen ücretin yüksek olması 6. Vardiyalı çalışma olması					
		1	2	3	4	5	6

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

BÖLÜM V – İŞGÜCÜ PİYASASINA GENEL BAKIŞ

13) Şu anda herhangi bir istihdam teşvikinden yararlanıyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

14) İşyerinizde Geçici Koruma Statüsünde (Suriyeli, Irak) işgücü istihdam etmek (çalışma iznine tabi olarak) ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐

15) Büyükanne ödeneğinin yaygınlaştırılmasının kadınların işgücü piyasasına girişini arttıracağını düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐ Etkilemez ☐

16) Kıdem tazminatına ilişkin yeni bir düzenleme yapılmasını ister misiniz?

Evet ☐ Hayır ☐ Fikrim Yok ☐

17) Kıdem Tazminatı uygulamasının Devlet garantisindeki bir fona devredilmesi hakkındaki düşüncenizi belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Fikrim Yok ☐

18) 2016 yılında getirilen doğuma bağlı izinlerin kadın istihdamını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini belirtiniz.

Olumlu ☐ Olumsuz ☐ Değişmeyecek ☐

19) Sendikaların işgücü piyasasına ilişkin politikalar üretimine katkısının olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.
İşveren/İşveren Temsilcisi görüşleri:
Ziyaretçinin görüşleri:

EK 2- TANIM VE KAVRAMLAR SÖZLÜĞÜ

Açık İş: Kuruma işverenlerden intikal eden işçi istemidir.

Açık İş: İşveren tarafından hemen veya yakın gelecekte doldurulmak istenen ve işverenin işyeri dışından uygun bir adayın bulunması için aktif adımları attığı yeni yaratılan, boş veya boşalacak iştir. (EUROSTAT) . Bu tanıma göre açık iş muhakkak işyeri dışına açılmalıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında derlenen açık işler bu kapsamdadır.

Açık İş Oranı: Açık işlerin, açık işler ile mevcut çalışanların sayısının toplamına bölünmesi ile elde edilen bir orandır. Temel olarak, işyerleri tarafından fiilen doldurulmak istenen ve bu doğrultuda gerekli girişimlerin yapıldığı pozisyonları göstermektedir. İşyerinde çalışanlar yardımıyla doldurulmayı bekleyen pozisyonlar ise açık iş kavramı kapsamında yer almamaktadır. İşgücü arzına ilişkin İşsizlik oranına kıyasla işgücü talebinin bir göstergesi olarak ekonominin konjonktürel hareketlerine dair daha kullanışlı bir göstergedir. Örneğin ekonominin büyüme dönemlerinde açık iş oranında nispi olarak yükseliş görülürken, açık iş oranının gerilediği dönemler ekonomide yavaşlama işareti olarak değerlendirilmektedir.

Aktif Kayıt: Son işlem tarihinden itibaren 12 ay süre ile işe gönderilmek üzere hazır olan kayıt.

Başvuru: İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için Kurum il Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaatlardır. (İŞKUR)

Beceri: Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur. Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Beceri Açığı: Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir. Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) Ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) İşsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır.

Beceri Eksiği: İşgücünün sahip olduğu genel uzmanlığın işin gerekleriyle uyuşmazlığıdır.

Beceri İhtiyacı: Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceridir.

Çalışma Çağındaki Nüfus: İşgücü+ İşgücüne dâhil olmayanlar

Genç İşsizlik: Gelişmişlik seviyesine bakmaksızın bir çok ülkede genç işsizliği en önemli politika konusu olarak değerlendirilir. Bu kavramda genç 15-24 yaş grubunu ifade eder.

Genç İşsizlik Oranı : 15-24 yaş grubundaki işsiz sayısının aynı yaş grubundaki işgücü içindeki oranıdır.

$$Genç\ İşsizlik\ Oranı = \frac{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşsiz}{15-24\ Yaş\ Grubu\ İşgücü\ Arzı\ (İstihdam + İşsiz)}$$

Genç Nüfus: 15-24 yaş grubundaki nüfustur.

Girişim: Yasal birimlerin oluşturduğu en küçük özellikle mevcut kaynaklarının tahsisi için belirli derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon birimidir. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet yürütebilir.

Eğitim Durumu: 6 ve yukarı yaştaki tüm fertlerin eğitim durumları hakkındaki bilgilerdir. Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması (ISCED,1997) uygun olarak sınıflandırılmaktadır, ana gruplar aşağıdadır:

1. Okuma yazma bilmeyen

2. Okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen

3. İlkokul

4. İlköğretim

5. Ortaokul veya mesleki ortaokul

6. Genel Lise

7. Mesleki veya teknik lise

8. Yüksek öğretim

Eğitim Seviyelerine Göre İşgücü: Bu gösterge toplam işgücünü eğitim durumlarına göre analiz ederken, 25-29 yaş grubundaki yüksek eğitimlilerin işgücü içindeki oranına da özel önem verir.

Eksik İstihdam: Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından düzenlenen 16. Çalışma İstatistikçileri Konferansında, mevcut eksik istihdam tanımı, yaşanan ölçüm zorlukları nedeniyle yeniden ele alınarak, eksik istihdam sorununu daha net ortaya koyabilecek "zamana bağlı eksik istihdam" ve "yetersiz istihdam" kavramlarına geçilmesine karar verilmiştir.

İktisadi Faaliyetlere Göre İstihdam: Bu gösterge istihdamın hangi ekonomik faaliyetlerde yer aldığının ifadesidir. İstihdam genelde tarım, sanayi ve hizmetler olarak üç temel iktisadi faaliyete ayrılır. Bu gösterge toplam istihdamın sektörlere göre oransal dağılımını gösterir. Böylelikle sektörlere göre ekonomik gelişmeyi veya daralmayı, trendleri, gelişmiş ve gelişmekte olan ülke ekonomileri arasındaki seviye farkını ortaya koyar. Sektörel istihdam akışları verimlilik analizlerinde çok önemli yer teşkil eder. Toplam verimliliğin artması için, istihdamın daha az verimliliğe sahip sektörlerden daha yüksek verimliliğe sahip sektörlere geçmesi gerekir.

Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev2.0 esas olmak üzere aşağıda yer alan sektörler kapsamı oluşturmaktadır.

A	Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
B	Madencilik ve Taş Ocakçılığı
C	İmalat
D	Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi Ve Dağıtımı
E	Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
F	İnşaat
G	Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı
H	Ulaştırma ve Depolama

I	Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri
J	Bilgi ve İletişim
K	Finans ve Sigorta Faaliyetleri
L	Gayrimenkul Faaliyetleri
M	Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetleri
N	İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri
O	Kamu Yönetimi ve Savunma
P	Eğitim
Q	İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri
R	Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor
S	Diğer Hizmet Faaliyetleri
T	Hanehalklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri: Hanehalkları Tarafından Kendi Kullanımlarına Yönelik Olarak Ayrım Yapılmamış Mal Ve Hizmet Üretim Faaliyetleri
U	Uluslar Arası Örgütler Ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri

İstihdam Edilenler: Aşağıda yer alan işbaşında olanlar ve işbaşında olmayanlar grubuna dâhil olan kurumsal olmayan çalışma çağındaki tüm nüfus istihdam edilen nüfustur.

İstihdam Oranı: Çalışanların çalışabilir yaştaki nüfusa oranıdır. Ülke ekonomisinin istihdam yaratma gücünü gösterir. Özelikle yaş, cinsiyet ve iktisadi faaliyetlere göre istihdama katılım oranı istihdam politikalarının oluşturulmasında kilit unsurlardır.

$$\text{İ}stihdam\ Oranı = \frac{Toplam\ \text{İ}stihdam}{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yüksek istihdam oranı ülke ekonomisinin pozitif olarak değerlendirilmesine yol açmasına rağmen, bu gösterge tek başına yeterli değildir. İstihdam oranının değerlendirilmesinde ücretler, çalışma saatleri, kayıt dışı istihdam, eksik istihdam ve çalışma saatleri de önemlidir.

Düşük istihdama katılım oranı ise nüfusun ekonomik faaliyetlere katılmadığını, ekonominin ya yüksek işsizlik oranına ya da çok sayıda ekonomik anlamda aktif olmayan nüfusa sahip olduğunu gösterir.

İş Başında Olanlar: Yevmiyeli, ücretli, maaşlı, kendi hesabına, işveren ya da ücretsiz aile işçisi olarak referans dönemi içinde en az bir saat bir iktisadi faaliyette bulunan kişilerdir.

İş Başında Olmayanlar: İşi ile bağlantısı devam ettiği halde, referans haftası içinde çeşitli nedenlerle işinin başında olmayan kendi hesabına veya işveren olarak çalışanlar istihdamda kabul edilmektedir.

Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla belirli bir menfaat (ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb.) karşılığında çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdam halinde olanlar kapsamına dâhil edilmektedirler.

İşe Yerleştirme: İş arayanların Kurumca işe yerleştirilmesidir.

İşgücü: İstihdam edilenler ile işsizlerin oluşturduğu tüm nüfusu kapsar.

$$\text{İ}ş\text{g}\ddot{\text{u}}\text{cü} = \text{İ}stihdam\ Edilenler + \text{İ}ş sizler$$

İşgücü Arzı: Bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır. Tanımlanmış bir zaman dilimi (referans dönemi) içinde belirli bir yaş üzerindeki nüfus, işgücü bakımından üç temel gruba ayrılmaktadır; istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dâhil olmayanlar. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte işgücünü oluştururlar.

İşgücü Talebi: İşgücü talebi işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması: İŞKUR tarafından 8 Nisan-6 Mayıs tarihleri arasında yapılan işyeri ziyaretleri kapsamında "İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" uygulamasıdır.

İşgücü Piyasası Araştırması Çerçevesi: Maliye Bakanlığı ve SGK kayıtları kullanılarak TÜİK tarafından hazırlanan "Türkiye İşyeri Kayıt Sistemi" üzerinden en güncel veri olan 2014 yılı kayıtlarıdır. İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında çeşitli nedenlerle görüşülemeyen işyerleri için "işyeri cevapsızlık formu" doldurulmuştur.

İşgücü Piyasası: Potansiyel çalışanların emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri piyasadır. Çalışanlar öncelikle mesleki olmak üzere işe ilişkin beceri ve yeterliliklerini sunarken karşılığında ücret talep ederler.

İl İşgücü Piyasası: İşgücünün il düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır. İl düzeyinde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, çalışanlar da iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, il işgücü piyasasıdır.

İşgücü Piyasası Analizi: Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

İşgücüne Katılım Oranı (İKO): İşgücü katılım oranı bir ekonomide çalışan veya işsiz, ekonomik olarak aktif olan nüfusun çalışabilir yaştaki nüfusa olan oranını ifade eder.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Katılım\ Oranı = \frac{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı\ (\ \text{İ}stihdam + \text{İş}siz)}{Kurumasal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Çalışma hayatına katılımı ölçen bu gösterge, çalışma yaşındaki nüfusun ekonomik olarak aktif olan kesimini gösterir. Ülke mal ve hizmet üretiminde yer alabilecek işgücü arzının büyüklüğü hakkında bilgi verir. Cinsiyet ve yaş gruplarına ve eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı ekonomik olarak aktif nüfusun yapısı hakkında bir resim çizer.

İşgücüne Dahil Olmayan (İnaktif) Nüfus: İşsiz veya istihdamda bulunmayan kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfustur. Bu gösterge, özellikle kişilerin neden işgücü içinde yer almadıklarını açıklamaları bakımından çok önemlidir. Kişiler , çeşitli nedenlerle işgücü piyasası içinde yer almayabilirler. Çalışmak istedikleri halde kendilerine uygun iş bulamayacakları gibi düşüncelerle iş aramayan kesim potansiyel işsiz olmaları nedeniyle işgücü piyasasını yakından ilgilendiren kavramdır. İşgücüne dahil olmayanlar aşağıdaki gruplara ayrılmıştır.

1. İş Aramayıp Çalışmaya Hazır Olanlar: Çeşitli nedenlerle iş aramayıp, ancak 2 hafta içinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.1. İş Bulma Ümidi Olmayanlar: Daha önce iş aradığı halde bulamayan veya kendi vasıflarına uygun bir iş bulabileceğine inanmadığı için iş aramayan ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

1.2. Diğer: Mevsimlik çalışma, ev kadını olma, öğrencilik, irad sahibi olma, emeklilik ve çalışamaz halde olma gibi nedenlerle iş aramayıp ancak işbaşı yapmaya hazır olduğunu belirten kişilerdir.

2. Mevsimlik çalışanlar: Mevsimlik çalışması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

3. Ev işleriyle meşgul: Kendi evinde ev işleriyle meşgul olması nedeniyle iş aramayan ve işbaşı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

4. Eğitim/Öğretime devam ediyor: Bir öğrenim kurumuna, kursa vb. devam etmesi

nedeniyle iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

5. Emekli: Bir sosyal güvenlik kuruluşundan emekli olduğu için iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

6.Çalışamaz halde: Bedensel özür, hastalık veya yaşlılık nedeniyle iş aramayan ve iş başı

yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

7. Diğer: Ailevi ve kişisel nedenler ve bunun dışındaki diğer nedenler ile iş aramayan ve iş başı yapmaya hazır olmayan kişilerdir.

$$\text{İş}g\text{ücü}ne\ Dahil\ Olmayan\ N\text{ü}fus\ Oranı = \frac{Kurumsal\ Olmayan\ Sivil\ N\text{ü}fus - \text{İş}g\text{ücü}}{Kurumsal\ Olmayan\ N\text{ü}fus} \times 100$$

İşsiz: Çalışma yaşında olup, işi olmayan, aktif olarak iş arayan ve çalışmaya hazır kesimi ifade eder. Referans dönemi içinde istihdam halinde olmayan (kâr karşılığı, yevmiyeli, ücretli ya da ücretsiz olarak hiç bir işte çalışmamış ve böyle bir iş ile bağlantısı da olmayan) kişilerden iş aramak için son dört hafta içinde iş arama kanallarından en az birini kullanmış ve 2 hafta içinde işbaşı yapabilecek durumda olan tüm kişiler işsiz nüfusa dâhildirler. Ayrıca, dört hafta içinde başlayabileceği bir iş bulmuş ya da kendi işini kurmuş ancak işe başlamak ya da işbaşı yapmak için çeşitli eksikliklerini tamamlamak amacıyla bekleyenler de işsiz nüfus kapsamına dahildirler.

İşsizlik Oranı: İşgücü piyasasının en çok bilinen ve medya tarafından da üzerine en çok değinilen göstergesi işsizlik oranıdır. Toplam işsiz sayısının işgücü arzına oranıdır. İşsizliğin değerlendirilmesinde toplam işsizlik oranı tek başına yeterli olmaz. Gelecek planlaması için genç işsizlik ve uzun süreli işsizlik oranlarının da ayrıca dikkate alınması gerekir.

$$\text{İş}sizlik\ Oranı = \frac{\text{İş}siz}{\text{İş}g\text{ücü}\ Arzı(\text{İ}stihdam + \text{İş}siz)} \times 100$$

İşteki Durum: Ücretliler, kendi hesabına çalışanlar, işverenler ve ücretsiz aile işçileri olarak dört kategori altında toplanan işteki durum, işgücü piyasasının dinamiklerini ve ülke ekonomisinin gelişimini gösterir. Gelişen bir ülkede genel olarak beklenen tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörlerine geçişle birlikte, ücretli ve maaşlı çalışanların sayısındaki artış; kendi hesabına ve ücretsiz aile işçisi olarak çalışan sayısındaki azalıştır.

Kayıt Dışı İstihdam: Referans haftasında yaptığı işten dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşuna kayıtlı olmayanlardır.

Birçok ülkede kayıtdışı istihdam, gelir ve üretim yaratmada önemli bir rol oynar. Kayıtdışı istihdam sosyal güvenlik sisteminin ve yasal yaptırımlarının dışında olmasına rağmen, yüksek nüfus artış hızına veya kentleşmeye sahip ülkelerde bir seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kayıt Dışı istihdam Oranı: Bu gösterge kayıt dışı istihdamın toplam istihdam içindeki oranı olarak hesaplanmaktadır. Oranın büyüklüğü çalışma hayatının sosyal güvenceden uzaklığı hakkında bilgi verir.

$$Kayıtdışı\ İstihdam\ Oranı = \frac{Kayıtdışı\ İstihdam}{Toplam\ İstihdam} \times 100$$

Kayıtlı İşsiz: Çalışma yaşında ve gücünde olan, çalışmak isteyen, Kuruma başvurduğunda asgari ücret düzeyinde gelir getirici bir işi olmayan, Kurum tarafından henüz kendisine iş bulunamayan aktif kayıtlardaki kişilerdir. Kayıtlı işgücünden, daha iyi şartlarda iş arayanlar, emeklilerden iş arayanlar ve belli bir iş yerinde çalışmak isteyenler çıkarıldığında geriye kalanlar kayıtlı işsiz sayılmaktadır. (İŞKUR)

Kayıtlı İşgücü: İş arayanlardan aktif kayıtlarda yer alanların tümüdür.

Kurumsal Olmayan Nüfus: Üniversite yurtları, yetiştirme yurtları (yetimhane), huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla vb. yerlerde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

Kurumsal Olmayan Çalışma Çağındaki Nüfus: Kurumsal olmayan nüfus içerisindeki 15 ve daha yukarı yaştaki nüfustur.

Mesleklere Göre İstihdam: Meslek sınıflaması olarak kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü, Uluslararası Çalışma Örgütünün ISCO-88 Uluslararası Standart Meslek Sınıflandırma Sistemi esaslarına göre hazırlanan ve meslek sınıflandırma sistemi içinde yer alan meslek unvanlarını, özetlenmiş meslek tanımlarını ve meslek kodlarını kapsayan bir sözlüktür.

Meslek sınıflaması dört rakamlı kodlanmış olup 9 ana grup altında toplanmaktadır. Ana grupların altında 2 basamaklı alt gruplar, alt grupların altında 3 basamaklı meslek grupları ve meslek gruplarının da altında 4 basamaklı meslekler yer almaktadır. İŞKUR tarafından kullanılan Türk Meslekler Sözlüğü (TMS) ISCO-08 ile uyumlu daha ayrıntılı bir sözlüktür. ISCO'da söz konusu olan meslek grubu iken TMS'de mesleklerin en ayrıntılı hali bulunmaktadır.

Bu gösterge özellikle farklı işgücü piyasalarında arz ve talep dengesizliklerin analizinde çok önemlidir. Karar vericiler ve politika yapıcıların ekonomik ve sosyal politikaların formüle edilmesinde ve işgücü, öğretim ve mesleki eğitimin planlanarak uygulanmasında, yürütülmesinde istihdamın mesleklere göre dağılımı önem arz etmektedir.

Net İstihdam Değişim Oranı: Beklenen istihdam artışından, beklenen istihdam azalışının çıkarılması ile elde edilen sayının mevcut çalışan sayısına bölünmesi ile elde edilen orandır.

Temininde Güçlük Çekilen Meslekler: İşverenler açık işlerini istedikleri becerilere sahip çalışanlarla doldurmadıkları takdirde, bu durumu temininde güçlük çekilen meslekler veya beceri eksiği açık işler olarak ifade ederler.

Yaş Bağımlılık Oranı : 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun, 15-64 yaş grubundaki nüfusa oranın yüzde olarak ifadesidir.

$$\boldsymbol{Ya\text{ş}\ Ba\text{ğ}ml\text{ı}l\text{ı}k\ Oran\text{ı}} = \frac{0 - 14\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus + 65\ Ya\text{ş}\ ve\ \text{üst}\text{ü}\ N\text{ü}fus}{15 - 64\ Ya\text{ş}\ N\text{ü}fus} \times 100$$

Yerel Birim: Coğrafi olarak tanımlanan bir yere yerleşmiş girişim veya onun bir parçasıdır.

Ekonomik faaliyet, coğrafi olarak tanımlanan bu yerde veya bu yerden tek ve aynı girişim için bir veya daha fazla kişinin çalışması halinde yürütülür.

Yetersiz İstihdam: Zamana bağlı eksik istihdam kapsamında yer almamak koşuluyla, referans haftasında istihdamda olan, son 4 hafta içinde mevcut işini değiştirmek için veya mevcut işine ek olarak bir iş aramış olan ve böyle bir iş bulduğu takdirde 2 hafta içinde çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Zamana Bağlı Eksik İstihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde toplam olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu taktirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.